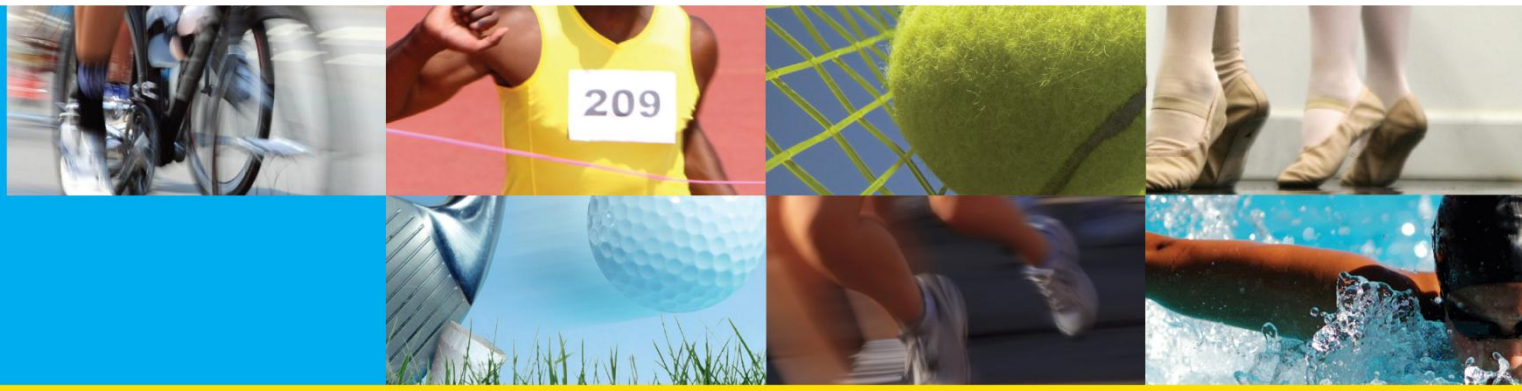
mulier instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Rekenkameronderzoek Sportaccommodaties Albrandswaard

David Romijn

Sven Bakker

Remco Hoekman

Rekenkameronderzoek Sportaccommodaties Albrandswaard

In opdracht van Rekenkamercommissie Albrandswaard

David Romijn
Sven Bakker
Remco Hoekman

© Mulier Instituut
Utrecht, september 2015

Mulier *Instituut*
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
+31 (0)30 721 02 20 | www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl | @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**7**
1.1	Doelstelling en onderzoeksvragen	8
1.2	Onderzoeksopzet	9
1.3	Leeswijzer	10
2.	**Beantwoording onderzoeksvragen en toets normenkader**	**11**
2.1	Antwoorden onderzoeksvragen	11
2.2	In perspectief van het normenkader	13
3.	**Conclusies en aanbevelingen rekenkamercommissie**	**17**
3.1	Conclusies RKC	17
3.2	Bestuurlijke aanbevelingen RKC	18
4.	**Beleid en sturing**	**19**
4.1	Sportbeleid	19
4.2	Sturing	22
4.3	Samenvatting	24
5.	**Exploitatie en beheer sportaccommodaties**	**27**
5.1	Gemeentelijk inzicht	27
5.2	Tariefstelling	28
5.3	Dekkingspercentages	30
5.4	Samenvatting	36
6.	**Ruimte voor binnensport**	**37**
6.1	Landelijk perspectief	37
6.2	Normen	38
6.3	Gebruik	41
6.4	Toekomstperspectief	45
6.5	Aansluiting sportbeleid	46
6.6	Financiële consequenties	46
6.7	Samenvatting	47
7.	**Ruimte voor buitensport**	**49**
7.1	Voetbal	49
7.2	Tennis	57
7.3	Korfbal	59
7.4	Financiële consequenties	60
7.5	Samenvatting	60
Documenten gebruikt bij analyse		**61**
Bijlagen 1 - Adresgegevens		**63**
Bijlagen 2 - Landelijke ontwikkeling sportdeelname		**65**

B2.1 Landelijke sportdeelname 65
B2.2 Ledentallen van sportbonden 66

Bestuurlijke reactie **71**

Nawoord Rekenkamercommissie **75**

1. Inleiding

Sport is de belangrijkste bijzaak op lokaal niveau, zo concludeerde het Mulier Instituut naar aanleiding van een analyse van de collegeprogramma's van ruim 100 gemeenten. Het gaat daarbij niet langer alleen om de sport zelf, maar ook om de instrumentele waarde van sport op het gebied van gezondheid, sociale cohesie en economie. Om meer met sport te bereiken wordt door gemeenten kritisch gekeken naar de effectiviteit en doelmatigheid van het sportbeleid en met name naar de inzet van sportaccommodaties. Op lokaal niveau gaat immers ongeveer 85 procent van het sportbudget naar sportaccommodaties. In de huidige tijden, waar veel gemeenten zich geconfronteerd zien met een bezuinigingstaakstelling, is dan ook veelvuldig sprake van een heroriëntatie op het accommodatiebeleid. Gemeenten hebben nood aan inzicht in de accommodatiebehoefte van hun inwoners, nu en in de toekomst, en mogelijkheden tot beter gebruik van de accommodaties, alsmede mogelijkheden om de dekkingsgraad van de accommodaties te verbeteren. Deze vraagstukken op gemeentelijk niveau moeten in het licht worden gezien van het huidig accommodatiebestand met een groot aantal accommodaties die tijdens de bouwgolf in de jaren '60 en '70 zijn gerealiseerd. Besluitvorming over het sluiten, renoveren, verplaatsen of nieuw bouwen van deze voorzieningen brengt sport prominent op de bestuurlijke agenda en vraagt voor een goede besluitvorming om een nadere verdieping op lokaal niveau.

Ook in de gemeente Albrandswaard leven vragen omtrent de behoefte aan sportvoorzieningen en de gemeentelijke investeringsopgave voor sportaccommodaties. De Rekenkamercommissie Albrandswaard heeft in overleg met de auditcommissie besloten een onderzoek uit te laten voeren naar het sportaccommodatiebeleid in de gemeente Albrandswaard. Uit een eerste verkenning door de Rekenkamercommissie is gebleken dat door de raad diverse besluiten zijn genomen omtrent sportaccommodaties, maar dat onduidelijk is op welke informatie deze besluiten zijn gestoeld. In overleg met het Mulier Instituut is vervolgens de probleemstelling en onderzoeksvraag verder geconcretiseerd.

Achtergrond

De afgelopen jaren heeft de gemeente Albrandswaard fors in buitensportaccommodaties geïnvesteerd en in de komende tijd zal de gemeente nog in de binnensportaccommodaties investeren. Recentelijk is het besluit genomen voor een nieuw sportpark met een tweede sporthal ('clusterlocatie Delta/Sportpark Albrandswaard'). Deze investeringen leiden tot kapitaalslasten en tot onderhouds- en beheerslasten. Dit roept diverse vragen op: wat zijn hiervan de consequenties voor de sportbegroting en in hoeverre sluiten deze uitbreidingen aan bij de behoefte van de bevolking? Hoe verhouden deze besluiten zich tot de doelen van het sportbeleid? En in welke mate is de gemeenteraad in de gelegenheid om te sturen op de uitvoering van het beleid? Meer in het algemeen bestaat er behoefte aan inzicht in de doelmatigheid, rechtvaardigheid, rechtmatigheid en toekomstbestendigheid van het gevoerde sportaccommodatiebeleid.

Het Mulier Instituut voerde een drieledig onderzoek uit dat inzicht biedt in de door de Rekenkamercommissie naar voren geschoven vraagstukken.

1. Een analyse van de operationalisering van en sturing op sportaccommodatiebeleid in het licht van het bredere sportbeleid in de gemeente Albrandswaard (doeltreffendheid/doelmatigheid).
2. Een analyse van de kosten en dekkingspercentages van gemeentelijke sportaccommodaties en verschillende takken van sport in gemeente Albrandswaard (rechtvaardigheid/rechtmatigheid).

3. Een behoefteprognose voor binnen- en buitensport waarin inzicht wordt geboden in de ontwikkeling van de behoefte aan sportaccommodaties in Albrandswaard voor de komende 20 jaar (toekomstbestendigheid).

1.1 Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is om meer inzicht te krijgen in het totale gebruik, de behoefte, het beheer en de bedrijfsvoering van de gemeentelijke buiten- en binnensportaccommodaties om de raad in de gelegenheid te stellen om kaders te stellen en/of de uitvoering van het vastgestelde beleid te controleren en waar nodig of gewenst bij te sturen. Op grond van de uitkomsten van dit onderzoek wil de Rekenkamercommissie aanbevelingen kunnen doen die gericht zijn op de bevordering van de doelmatigheid, doeltreffendheid, rechtvaardigheid, rechtmatigheid en toekomstbestendigheid van het sportaccommodatiebeleid van de gemeente Albrandswaard.

De hoofdvraag voor het onderzoek is:

> *In hoeverre sluit het sportaccommodatiebeleid aan op het bredere sportbeleid en hoe doelmatig, doeltreffend, rechtvaardig, rechtmatig en toekomstbestendig is dit sportaccommodatiebeleid?*

Om te komen tot een gedegen beantwoording van de bovenstaande onderzoeksvraag hebben we de volgende deelvragen geformuleerd[1]:

Beleid en sturing

1. In hoeverre is het sportaccommodatiebeleid voldoende geoperationaliseerd en in welke mate sluit dit beleid aan op de doelstellingen in het sportbeleid?
2. Welke criteria en toetsingselementen worden gebruikt om vast te stellen of aanpassingen in de configuratie van sportaccommodaties vereist of gewenst zijn en of daarbij gemeentelijke financiering op zijn plaats is?

Exploitatie en beheer van sportaccommodaties

3. In hoeverre is er inzicht in de tariefstelling en dekkingspercentages van gemeentelijke sportaccommodaties en wat zijn de verschillen hierin tussen typen sportaccommodaties?
4. In hoeverre sluiten de waargenomen verschillen in tariefstelling en dekkingspercentages van sportaccommodaties aan bij de doelen uit het sportbeleid?

Behoefte aan sportaccommodaties

5. Wat is de ontwikkeling van de behoefte aan binnensportaccommodaties (sporthallen/sportzalen/gymzalen) en buitensportaccommodaties (voetbal, tennis en korfbal)

[1] Deze onderzoeksvragen overlappen deels met de schriftelijke vragen van de NAP aan het college over beleid en kosten sportfaciliteiten in Albrandswaard.

in Albrandswaard, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen en trends in de sport, voor de komende 15 jaar?
6. Wat betekent dit voor de kosten en dekkingspercentages van de sportaccommodaties in Albrandswaard?

1.2 Onderzoeksopzet

Beleid en sturing

Om te onderzoeken in hoeverre de doelstellingen in het sportaccommodatiebeleid voldoende zijn geoperationaliseerd en aansluiten op het algehele sportbeleid is documentanalyse toegepast. Hierbij is gekeken naar het sportbeleid en sportaccommodatiebeleid van gemeente Albrandswaard, stukken van het college van burgermeesters en wethouders, raadsverslagen en verslagen van de raadscommissie belast met sport, evenals de begrotingen en jaarrekeningen voor sport. Bij deze analyse is alleen gekeken naar de documenten uit de periode 2010-2015. Bij de documentanalyse is aandacht uitgegaan naar de doelmatigheid van het beleid.

Exploitatie en beheer sportaccommodaties

De kosten voor de gemeentelijke sportinfrastructuur, zowel qua investering als exploitatie, zijn per accommodatie beschouwd. Daarbij is een nadere analyse uitgevoerd op onder meer de (meerjarige) begrotingen en het gemeentelijk subsidiebeleid en tarievenstelsel. Deze analyse geeft onder meer helderheid over:

- investerings- en exploitatielast van de gemeentelijke sportinfrastructuur;
- de huidige tarieven voor zowel de binnensportaccommodaties en de buitensportaccommodaties alsmede de gehanteerde systematiek;
- de eventueel van toepassing zijnde bijzondere regelingen en/of juridische afspraken met gebruikers en accommodaties;
- het percentage van de kosten van accommodaties dat gedekt wordt door inkomsten (dekkingspercentage).

Voor wat betreft de kosten is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de kapitaallasten, kosten van onderhoud en van beheer. Ambtelijke (‘overhead’), grond- en ontsluitingskosten (bijv. kosten van toegangswegen en parkeerplaatsen) al dan niet toerekenbaar, zijn achterwege gebleven of pro memorie beschreven. Bij de inkomsten wordt in ieder geval gekeken naar de huurinkomsten die door de verenigingen worden opgebracht. Op basis van deze cijfers zijn dekkingspercentages berekend: een verhouding tussen huuropbrengsten en kosten van de voorziening.

Het benodigde informatiemateriaal is door de ambtenaren van de gemeente Albrandswaard aangeleverd. Dit is gedaan op basis van een gespecificeerd informatieverzoek dat is opgesteld door het Mulier Instituut. Bovendien is een gesprek met ambtenaren van de gemeente Albrandswaard benut om eventuele lacunes en omissies bij interpretatie van de gegevens te voorkomen.

Behoefte aan sportaccommodaties: buitensport

Voor de vraag-aanbodanalyses van de buitensporten is het ruimte-instrument van het Mulier Instituut gebruikt. Dit rekeninstrument is toegepast op de sporten voetbal, tennis en korfbal. Voor deze sporten

is op basis van teamaantallen en door VSG en NOC*NSF vastgestelde planningsnormen het benodigde aantal velden/banen berekend. Door deze behoefte af te zetten tegen het huidige aantal (en type) velden, zijn tekorten en overschotten in kaart gebracht.

Op basis van de verwachte bevolkingsgroei en veranderende bevolkingssamenstelling is vervolgens bepaald wat de vraag naar velden is in 2020 en in 2030. Tekorten of overschotten in 2020 of in 2030 worden zichtbaar door de toekomstige behoefte te vergelijken met het huidige aanbod, aangevuld met eventuele concrete uitvoeringsplannen voor extra velden, omzetting naar kunstgras of afstoting van velden. Het ruimte-instrument is gebruikt op gemeenteniveau. Op deze plek is geen gebruik gemaakt van leerlingprognoses omdat het een gestandaardiseerde rekenmethode betreft waarbij de bevolkingsgroei op basis van kengetallen wordt uitgevoerd. De leerlingprognoses zijn wel gebruikt bij de behoefte vanuit onderwijs.

Behoefte aan sportaccommodaties: binnensport

Voor de vraag-aanbodanalyse van sporthallen is gewerkt met draagvlakcijfers op basis van de verwachte bevolkingsgroei. De berekening heeft betrekking op het gebruik van deze accommodaties door verenigingen, onderwijs, bedrijven en particulieren. De draagvlakcijfers geven een bandbreedte aan waarbinnen de werkelijke behoefte ligt. Door dieper in te gaan op de veranderende bevolkingssamenstelling wordt beschreven of de minimale of maximale variant het meest van toepassing is. Zwembaden en ijsbanen zijn in dit onderzoek niet meegenomen.

Normenkader

Een belangrijk onderdeel van het onderzoek is het gehanteerde normenkader. In het voorliggende rekenkameronderzoek is een uitgebreid normenkader gehanteerd om te komen tot een beoordeling van het accommodatiebeleid en het resultaat hiervan. Het normenkader kent vijf onderdelen: (1) beleidsontwikkeling, (2) doeltreffendheid van beleid, (3) financiën en doelmatigheid, (4) sturing, en (5) toekomstbestendigheid van beleid. Deze normen vormen te allen tijde de grondslagen voor het beschrijven van beleid en beantwoording vindt plaats in het hoofdstuk conclusies en aanbevelingen.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de antwoorden op de onderzoeksvragen en toetst het beleid aan het normenkader. Hoofdstuk 3 geeft in de conclusies en aanbevelingen antwoord op de hoofdvraag. In de daaropvolgende hoofdstukken wordt in detail ingegaan op de antwoorden uit hoofdstuk 2 en 3. Hoofdstuk 4 betreft beleid en sturing, hoofdstuk 5 gaat over exploitatie en beheer en hoofdstuk 6 en 7 gaan in op de behoefte en gebruik van sportaccommodaties. Ieder hoofdstuk sluit af met een paragraaf waarin de belangrijkste resultaten worden samengevat. De rapportage sluit af met de gehanteerde documenten en bijlagen.

2. Beantwoording onderzoeksvragen en toets normenkader

In dit hoofdstuk wordt het gemeentelijk sportaccommodatiebeleid in de gemeente Albrandswaard beschreven en beoordeeld. Paragraaf 2.1 gaat in op de huidige situatie en geeft antwoord op de vooraf gestelde onderzoeksvragen (zie ook paragraaf 1.1), paragraaf 2.2 beschouwt de huidige situatie in het perspectief van het vooraf gestelde normenkader (zie ook paragraaf 1.2).

2.1 Antwoorden onderzoeksvragen

In deze paragraaf staan per onderzoeksvraag bondig de belangrijkste bevindingen beschreven. De onderbouwing van deze bevindingen is te lezen in hoofdstuk 3 tot en met 6.

1) In hoeverre is het sportaccommodatiebeleid voldoende geoperationaliseerd en in welke mate sluit dit beleid aan op de doelstellingen in het sportbeleid?

De vier pijlers van het sportbeleid zijn een logisch onderdeel van het gemeentebeleid in de gemeente Albrandswaard. Het sportaccommodatiebeleid is met haar speerpunten eveneens een logische uitwerking van het sportbeleid waarbij veelal dezelfde elementen terugkomen. De uitwerkingen van de speerpunten zijn niet in alle gevallen voldoende SMART geformuleerd. De meeste doelstellingen zijn realistisch en aanwijsbaar onderdeel van gemeentebeleid, maar veelal te weinig specifiek en nauwelijks meetbaar. Daarnaast is met name het aspect tijdgebonden nauwelijks terug te vinden.

2) Welke criteria en toetsingselementen worden gebruikt om vast te stellen of aanpassingen in de configuratie van sportaccommodaties vereist of gewenst zijn en of daarbij gemeentelijke financiering op zijn plaats is?

Rond het vraagstuk van de nieuwbouw van binnensportaccommodatie(s) is het afwegingskader grotendeels conform het sport(accommodatie)beleid toegepast. Echter, in de meeste afwegingen zijn de argumenten niet of matig onderbouwd in de raadsinformatiebrieven (RIB's).

3) In hoeverre is er inzicht in de tariefstelling en dekkingspercentages van gemeentelijke sportaccommodaties en wat zijn de verschillen hierin tussen typen sportaccommodaties?

De gemeente Albrandswaard heeft zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau inzicht in de tarieven voor sportaccommodaties. De grondslagen voor deze tarieven zijn onbekend. Ze worden door zowel het ambtelijk als bestuurlijk apparaat omschreven als 'historisch gegroeid'. Hoewel de betrokken wethouder beschrijft dat diverse kengetallen (seizoenstarieven en dekkingspercentages) op te halen zijn, is dit tussen 2010 en 2015 niet gedaan. Daarmee ontbreekt zowel ambtelijk als bestuurlijk inzicht in de exploitatie(verhoudingen) van binnen- en buitensport. Daarnaast lijkt jaarlijkse indexering op het eerste oog beleidsneutraal, maar met een jaarlijkse indexering nemen de verschillen tussen de sportaccommodaties verder toe.

4) In hoeverre sluiten de waargenomen verschillen in tariefstelling en dekkingspercentages van sportaccommodaties aan bij de doelen uit het sportbeleid?

De speciale tarieven voor verenigingen sluiten aan bij de doelstelling om de verenigingssport te ondersteunen.

De relatief hoge tarieven voor de binnensport ten opzichte van buitensport zijn geen onderdeel van gemeentelijk beleid. Een gevolg van deze relatief hoge tarieven is een hoger dekkingspercentage van binnensport ten opzichte van de buitensport. In het sport(accommodatie)beleid van de gemeente Albrandswaard is geen argumentatie voor deze verschillen te vinden. Daarnaast ontbreekt beleidsargumentatie voor de verschillen in de geboden ondersteuning tussen buitensporten, zoals tussen voetbal en korfbal.

5) Wat is de ontwikkeling van de behoefte aan binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties in Albrandswaard, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen en trends in de sport, voor de komende 15 jaar?

Het huidige aanbod aan binnensportaccommodaties voldoet aan de vraag vanuit onderwijs en de sportende bevolking. Er is geen noodzaak om de binnensportcapaciteit uit te breiden, gegeven de terugloop van de onderwijsbehoefte en de nog niet verzadigde huidige bezetting van de huidige sporthal.

Voor tennis geldt dat in de toekomst mogelijk een klein tekort ontstaat door de vergrijzende bevolking en dus een toenemende 'tennisbevolking'. Voor voetbal bestaat op dit moment een evenwichtssituatie die tot en met 2030 in stand blijft. Voor korfbal geldt dat in de huidige situatie een klein tekort is dat tot en met 2030 voorzichtig afneemt.

6) Wat betekent dit voor de kosten en dekkingspercentages van de sportaccommodaties in Albrandswaard?

De exploitatielasten blijven bij behoud van het huidige aanbod nagenoeg gelijk. Bij renovatie of vervanging zullen voornamelijk de kapitaallasten pieken. Vergroting van de capaciteit zal tot gevolg hebben dat de dekkingspercentages lager uitkomen omdat er onvoldoende vraag naar is.

De vergroting van de capaciteit zit in de sporttakken waar de gemeente Albrandwaard geen financiële relatie mee heeft: tennis en korfbal. Als er niets verandert aan dit uitgangspunt, dan heeft de groeiende behoefte aan korfbal- en tenniscapaciteit geen financiële gevolgen voor de gemeente Albrandswaard.

De gelijkblijvende behoefte en capaciteit voor voetbal voorspellen dat de kosten gelijk blijven omdat deze grotendeel besloten liggen in de bestaande MOP's. Daarnaast blijft de bestaande behoefte ook in stand. Dit houdt in dat tot en met 2030 van gelijkblijvende dekkingspercentages mag worden uitgegaan.

2.2 In perspectief van het normenkader

Deze paragraaf beschrijft de huidige situatie in het perspectief van het gehanteerde normenkader. Dit met als doel om tot een beoordeling (in de rechterkolom) van het sportaccommodatiebeleid en het resultaat hiervan te komen. Het normenkader kent vijf onderdelen en ieder onderdeel bestaat uit enkele indicatoren. De onderdelen zijn:

1. beleidsontwikkeling,
2. doeltreffendheid van beleid,
3. financiën en doelmatigheid,
4. sturing en
5. toekomstbestendigheid van beleid.

Beleidsontwikkeling:	
Bij beleidsvorming creëert de gemeente draagvlak door op effectieve en efficiënte wijze andere organisaties te betrekken.	**Neutraal** De gemeente betrekt andere actoren bij het vormen van beleid. Onder meer de sportstichting, scholen en verenigingen worden uitgenodigd om mee te denken. Het stroeve proces rond de nieuwe sportaccommodatie laat zien dat dit niet altijd effectief en efficiënt is.
Het beleid is evidence-based en speelt in op lokale problematieken en vertrekt vanuit een evaluatie van de vorige beleidsperiode.	**Nee** In de notitie sport en bewegen 2010-2014 is geen ruimte voor een beleidsevaluatie van voorgaande beleidsperiode.
Binnen sportaccommodatiebeleid worden specifieke doelgroepen op een logische en consistente wijze onderscheiden.	**Nauwelijks** Binnen het sportaccommodatiebeleid zijn buiten ‘de verenigingen’ geen specifieke doelgroepen beschreven. In lijn met het bredere sportbeleid wordt wel de breedtesport ondersteund, maar niet de topsport.
De bijdrage van de beleidsinstrumenten aan de realisatie van de beleidsdoelen is onderbouwd.	**Goed** Het enige relevante beleidsinstrument met betrekking tot het sportaccommodatiebeleid is agendering. In de uitwerking is helder beschreven hoe dit wordt ingezet.

Doeltreffendheid	
Doelen zijn eenduidig en SMART geformuleerd.	**Matig** Alleen realistisch en aanwijsbaar komen met regelmaat terug. Specifiek en meetbaar nauwelijks. Tijdsgebonden ontbreekt in alle doelstellingen.
De doelen in de nota zijn vertaald in de begroting en jaarplannen van de afdeling.	**Grotendeels** Beheer en onderhoud staan in onderhoudsprogramma's goed beschreven. Ook het verkennen van de nieuwe mogelijkheden wordt met begrotingen (inclusief periodieke update) helder beschreven. De budgetten van planning en overleg met verenigingen zijn echter niet terug te vinden.
De gemeente monitort de opbrengsten van het beleid.	**Nee** Er zijn in de periode 2010-2015 geen onderzoeken uitgekomen die sport(accommodatie)beleid in Albrandswaard monitoren. Ook is geen plek bekend waar kwalitatieve opbrengsten centraal worden gedocumenteerd.
Financiën en doelmatigheid	
De inzet van middelen komt overeen met het gewicht van de activiteiten in het uitvoeringsplan en sluit aan bij het realiseren van de doelstellingen van het beleid.	**Nee** De gemeente maakt op geen enkele manier onderscheid in haar beleid tussen binnen- en buitensport. Toch is er een groot verschil in de indirecte ondersteuning hierin.
De beoogde maatschappelijke effecten worden in de praktijk op een efficiënte en effectieve wijze bereikt.	**Ja** Doordat vrijwel alle ondersteuning aan verenigingen op het gebied van accommodaties via structurele indirecte ondersteuning (lage tarieven) plaatsvindt, is met ondersteuning via incidentele gelden weinig bureaucratie gemoeid.
Er is sprake van uniformiteit in de afspraken die de gemeente maakt met exploitanten en gebruikers en deze afspraken zijn vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst.	**Nee** Binnensport betaalt per uur, buitensport per seizoen. De twee buitensportaccommodaties verschillen ook van elkaar door enerzijds een tarief per veld en anderzijds een tarief per sportpark.

Sturing	
De gemeente heeft concrete acties geformuleerd om tot de beleidsdoelstellingen te komen.	**Redelijk** De acties zijn concreet geformuleerd via uitwerkingen van prioriteiten maar missen in veel gevallen de directe relatie met beleidsdoelstellingen.
De gemeente beschikt over heldere en transparante informatie om de voortgang van de vooraf gestelde doelen (in relatie tot de gemaakte kosten) te kunnen monitoren.	**Ja** Bij bevraging van zowel ambtelijk als bestuurlijk apparaat was de informatie helder, toegankelijk en transparant.
De gemeente evalueert periodiek het gevoerde beleid.	**Nee** Niet in de periode 2010-2015.
College rapporteert over de voortgang van het bereiken van deze doelstellingen aan de raad.	**Ja** Met name via RIB's wordt de raad geïnformeerd.
De bestuurlijke informatievoorziening tijdens de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid is transparant, juist, tijdig en volledig.	**Redelijk** De informatievoorziening is tijdig en juist. Echter, de fundamenten onder de overwegingen zijn in sommige gevallen mager. Hierdoor ontstaat een scheefgroei in het kennisniveau tussen verschillende partijen wat via aanvullende verzoeken 'gerepareerd' moest worden. Deze reparaties voldeden wel aan de eisen, maar het zou het proces ten goede komen wanneer deze onderbouwing in eerste instantie al in de informatievoorziening werd meegenomen.
Toekomstbestendigheid	
Het sportaccommodatiebeleid speelt in op de te verwachten demografische ontwikkeling in Albrandswaard, ontwikkelingen in de sportmarkt en binnen het sociale domein.	**Grotendeels** De Sportnota 2010-2020 was de belangrijkste bron voor de sportnotitie 2010-2014. Hieruit vloeit onder meer de doelstelling om de buitensportcomplexen meer multifunctioneel in te richten. Hiermee hoopt de gemeente met het beleid ruimte te bieden aan recreatief medegebruik door de meer ongebonden sporter van de toekomst.
De gemeente kent een meerjarig onderhoudsplan voor sportaccommodaties.	**Ja**

3. Conclusies en aanbevelingen rekenkamercommissie

3.1 Conclusies RKC

Doelmatigheid

De financiële inzet volgt niet in alle gevallen logisch uit de gestelde doelen.

Het beleidsdoel om de accommodaties in goede staat aan te bieden is duidelijk terug te vinden in de begroting van de gemeente Albrandswaard. Daarnaast reserveert de begroting ook voor accommodaties in de toekomst. Dit zijn duidelijke koppelingen tussen de financiële inzet en de gestelde doelen. Echter, in de beleidsdoelen van de gemeente Albrandswaard wordt niet expliciet gesproken over ondersteuning van verenigingen via de accommodatie, hoewel dit verreweg de meest dominante vorm van ondersteuning is. Daarbij wordt in de doelstelling ook geen onderscheid gemaakt tussen verschillende sportverenigingen of –accommodaties, terwijl dit verschil wel in de financiële inzet is terug te zien. Bijvoorbeeld bij de relatief zware ondersteuning van de buitensport ten opzichte van de binnensport.

Doeltreffendheid

Het is onbekend hoe doeltreffend het beleid is. Dit komt enerzijds door gebrekkige evaluatie en anderzijds door de beperkte mate van SMART-geformuleerde doelstellingen.

Er zijn weinig recente kengetallen beschikbaar die het sport- en beweeggedrag van de Albrandswaardse bevolking beschrijven. Daarmee ontbreekt inzicht in een mogelijk latente behoefte onder hen om te sporten en bewegen. Zowel het sportbeleid als het sportaccommodatiebeleid is daarmee vooral gericht op het huidige type sporters. Met betrekking tot de inzet van eigen middelen heeft de gemeente wel toegang tot diverse kengetallen als tarieven, bezettingraden en dekkingspercentages. Deze worden echter niet gebruikt bij het uitvoeren of evalueren van beleid.

Rechtvaardig en rechtmatig

Ondersteuning sport dient het maatschappelijk belang en is rechtmatig, maar rechtvaardiging van differentiatie daarin tussen sporttakken ontbreekt.

Het ondersteunen van de sport is rechtvaardig en rechtmatig te noemen omdat het een maatschappelijk belang dient. De doelstellingen van het sportaccommodatiebeleid zijn in het bredere sportbeleid geworteld en komen eveneens overeen met de doelen in het gemeentebeleid op verwante thema's zoals ruimtelijke ordening en zorg en welzijn. Er zijn echter vraagtekens te zetten bij de rechtvaardiging voor het wel ondersteunen van voetbal, maar niet of in mindere mate van bijvoorbeeld tennis en korfbal. Ook de verschillen in ondersteuning tussen binnen- en buitensport vragen om rechtvaardiging.

Toekomstbestendigheid

Door de gelijkblijvende behoefte aan sportaccommodaties in de toekomst lijken ook de financiële verplichtingen gelijk te blijven. Het huidige beleid is daarmee toekomstbestendig.

De ontwikkeling van de bevolkingssamenstelling en het sportende deel hiervan nodigen niet uit om het aanbod aan sportaccommodaties aan te passen. Aan de ene kant houdt dit in dat de gemeente geen extra ruimte hoeft te creëren, aan de andere kant is het wel nodig om het huidige aanbod in stand te houden. Wanneer een accommodatie is afgeschreven, dient deze accommodatie met minimaal dezelfde omvang en faciliteiten gerenoveerd of opgeknapt te worden.

3.2 Bestuurlijke aanbevelingen RKC

Volgend uit de antwoorden op de onderzoeksvragen, de toetsing van het normenkader en de conclusies die hieruit voortvloeien, beschrijven we hieronder de aanbevelingen voor de gemeente Albrandswaard:

1. Actualiseer het beleidskader 2015-2020. Schenk hierbij nadrukkelijke aandacht voor meer SMART doelstellingen, behoud de huidige koppeling met het welzijnsbeleid en ruimtelijke ordening.

2. Formuleer relevante kengetallen voor het sport(accommodatie)beleid die aansluiten bij de doelstellingen en ontwerpen van een tijdpad en/of planning van monitoring van deze kengetallen.

3. Voorzie de raad voortaan actief van informatie over de doelrealisatie en de doelmatige uitvoering van het sportbeleid, daar waar mogelijk met behulp van de kengetallen.

4. Bewerkstellig een politieke grondslag voor de tarieven. Het is raadzaam om in deze afweging eveneens markconformiteit te betrekken en expertise op dit gebied vanuit de BAR.

5. Bewerkstellig een politieke grondslag voor het onderscheid in exploitatievormen van diverse sporttakken. Daarbij wordt aanbevolen om bij de totstandkoming hiervan alle sportvormen (van vereniging tot commercieel en van individueel tot teamsport) te beoordelen op de mate waarin zij (kunnen) bijdragen aan de beoogde beleidsdoelstellingen.

6. Voorzie de onderwijsinstellingen van informatie over de sportvoorziening die zij kunnen gebruiken, creëer in geval van knelpunten een optimale verhuursituatie voor verschillende partijen.

7. Herzie besluiten en/of voornemens ten aanzien van een tweede sporthal, met het oog op het ontbreken van een grondslag voor de veronderstelde additionele behoefte.

4. Beleid en sturing

Dit hoofdstuk bevat de antwoorden op twee deelvragen die de kaders en de sturingsmethoden rond sportaccommodaties in de gemeente Albrandswaard beschrijven. Dit zijn:

1. *In hoeverre is het sportaccommodatiebeleid voldoende geoperationaliseerd en in welke mate sluit dit beleid aan op de doelstellingen in het sportbeleid?* (paragraaf 4.1)

2. *Welke criteria en toetsingselementen worden gebruikt om vast te stellen of aanpassingen in de configuratie van sportaccommodaties vereist of gewenst zijn en of daarbij gemeentelijke financiering op zijn plaats is?* (paragraaf 4.2)

De bevindingen zijn gevormd op basis van de door de gemeentesecretaris aangeleverde documenten uit de periode 2010 tot en met 2015 (zie literatuurlijst). Daarnaast is voor dit onderzoek gesproken met de regisseurs sport en gebouwen. Ook is een gesprek met wethouder M. (Mieke) van Ginkel gevoerd die de verantwoordelijkheid draagt over Participatie, Financiën en Sport.

4.1 Sportbeleid

Notitie sport en bewegen 2010-2014

De meest recente sportnota in de gemeente Albrandswaard is de notitie sport en bewegen 2010-2014. Deze nota is leidend voor het huidige sportbeleid. De nota werd door de raad vastgesteld op 24 november 2009. De speerpunten van deze sportnota zijn:

- Zorgen dat sport voor iedereen bereikbaar blijft;
- Ondersteunen van verenigingen;
- Samenwerking tussen sport en onderwijs verbeteren en stimuleren;
- Zorg dragen voor geschikte sportaccommodaties.

De sportstichting Albrandswaard heeft de bestaande lokale situatie op het gebied van sport in 2008 in beeld gebracht. Daarbij werden zij ondersteund door Sportservice Zuid-Holland. De visies en verwachtingen vormden de basis voor de notitie sport en bewegen 2010-2014.

Inbedding sport in gemeentebeleid

In de notitie sport en bewegen 2010-2014 verantwoordt de gemeente Albrandswaard haar bijdrage aan de sport met het argument dat met sport, naast het persoonlijk welzijn, ook andere maatschappelijke belangen gediend zijn zoals gezondheidszorg en economie. Daarnaast versterkt sport volgens deze nota de sociale samenhang, biedt het ontplooiingsmogelijkheden en bevordert het maatschappelijke participatie. Dit past in de gemeentebrede missie: “Albrandswaard, dorpen tussen groen en stad” waarin een hechte leefgemeenschap centraal staat. De gemeentelijke inmenging met sport past in de bredere ambities van de gemeente Albrandswaard.

Speerpunten sportbeleid

De gemeente Albrandswaard geeft aan in de periode 2010-2014 niet in te zetten op het beïnvloeden van sportprestaties of topsport te ondersteunen. Wel geeft ze aan sport als middel te willen gebruiken om de sociale samenhang en participatie te stimuleren, de inwoners zinvolle (actieve en passieve)

tijdsbesteding te bieden en om de volksgezondheid te bevorderen. Daarbij is een specifieke focus op de jeugd, jongeren, senioren en inwoners met een beperking. Argumenten voor de bijzondere focus op deze doelgroepen ontbreekt in de notitie.

Op het gebied van faciliteiten maakt de gemeente geen onderscheid in de verschillende vormen. Ze stelt: “Wij bieden faciliteiten om te sporten en bewegen in georganiseerd verband (sportverenigingen), commercieel (sportcentra) en ongeorganiseerd verband of individueel.” In de ogen van de gemeente Albrandswaard is sport en bewegen primair een eigen verantwoordelijkheid van de burgers en hun verbanden. De rol van de gemeente op het terrein van sport en bewegen is “vooral aanvullend, faciliterend en ondersteunend, gericht op samenwerking met maatschappelijke partners.”

Sportaccommodatiebeleid

Het sportaccommodatiebeleid van de gemeente Albrandswaard is in de sportnota 2010-2014 opgebouwd uit vier speerpunten. Deze zijn in deze nota verder geoperationaliseerd in meer praktische uitwerkingen van het beleid. Deze uitwerkingen zijn beoordeeld op basis van het SMART-model (kader 4.1).

Kader 4.1 SMART-model

Specifiek,
De uitwerking moet een waarneembaar resultaat beschrijven waaraan een getal, bedrag, percentage of ander kwantitatief gegeven verbonden is.
Meetbaar,
De uitwerking moet een maat bevatten voor de kwaliteit van de te leveren inspanning. Bovendien moet er een systeem, methode en procedure zijn om te bepalen in welke mate het doel op een bepaald moment bereikt is.
Aanwijsbaar,
De uitwerking moet in overeenstemming zijn met het gemeentelijk beleid op dit terrein.
Realistisch
De uitwerking moet realistisch zijn en de betrokkenen moeten de gevraagde resultaten daadwerkelijk kunnen beïnvloeden.
Tijdsgebonden
De uitwerking moet duidelijke startdatum en einddatum hebben.

In tabel 4.1 zijn de uitwerkingen aan de speerpunten gekoppeld en op de vijf SMART-aspecten beoordeeld. De belangrijkste conclusies:

- Alle uitwerkingen zijn Aanwijsbaar onderdeel van gemeentebeleid op dit terrein. Daarbij zijn de doelstellingen in alle gevallen zeer Realistisch. De betrokkenen kunnen de gevraagde resultaten daadwerkelijk beïnvloeden.
- Geen van de uitwerkingen is duidelijk Tijdsgebonden. Doordat in 2015 nog altijd de nota die de periode 2010-2014 beschrijft de meest actuele is, komt het gebrek aan tijdsgebonden uitwerkingen nadrukkelijk in beeld.
- Op het gebied van beheer en onderhoud van sportaccommodaties zijn de uitwerkingen Specifiek en Meetbaar. Bij andere speerpunten zoals het contact met de verenigingen (“de gemeente overlegt met verenigingen over zelfredzaamheid”) en inrichtingsplannen (“inrichting van openbare ruimte zodanig vormgeven dat bewoners prettig en veilig kunnen sporten en bewegen”) is dit niet het geval.

Tabel 4.1 Beleid en uitwerking 'Sportaccommodaties'

Speerpunt	Uitwerking	Specifiek, Meetbaar, Aanwijsbaar, Realistisch en Tijdsgebonden?
Beheer van en onderhoud aan de gemeentelijke sportaccommodaties vindt plaats volgens de door de raad vastgestelde kwaliteitsnormen.	Het gebouwenbeheersplan (2007) van de gemeente is de basis voor het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen. Hierin zijn de gebouwen met een sportfunctie opgenomen.	S: Ja M: Ja A: Ja R: Ja T: Nee
	De gemeente stelt voor het onderhoud van de sportterreinen een onderhoudsprogramma op.	S: Ja M: Ja A: Ja R: Ja T: Nee
De gemeente voert overleg met sportverenigingen over de overdracht aan hen van het verzorgend beheer van sportaccommodaties.	Om de zelfredzaamheid van sportverenigingen te vergroten en de gemeentelijke bemoeienis te beperken, overlegt de gemeente met de verenigingen om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor het verzorgend beheer van (delen van) de sportaccommodaties. Bij dit overleg betrekt de gemeente een vergelijking van de tarieven die de gemeente de verenigingen voor het gebruik in rekening zullen brengen, in de oude en nieuwe situatie.	S: Nee M: Nee A: Ja R: Ja T: Nee
Bij inrichtingsplannen neemt de gemeente als vast toetsingselement de mogelijkheden voor (mede-)gebruik voor sport en bewegen op.	De gemeente wil de openbare ruimte, zoals wegen, grasveldjes en parken zodanig inrichten dat de bewoners er ook op een prettige en veilige manier kunnen sporten en bewegen.	S: Nee M: Nee A: Ja R: Ja T: Nee
	De gemeente heeft aandacht voor innovaties op het snijvlak van computergames, sport en bewegen.	S: Nee M: Nee A: Nee R: Ja T: Nee
De gemeente wil de consequenties van renovatie-, uitbreidings- en nieuwbouwwensen verkennen	De gemeente start in samenwerking met de Sportstichting met een financiële en ruimtelijke verkenning van de ruimtebehoefte van sportaccommodaties.	S: Ja M: Ja A: Ja R: Ja T: Nee

4.2 Sturing

In het traject rond de bouw van nieuwe binnensportaccommodaties werden de afwegingskaders in de gemeente Albrandswaard rond het sportbeleid actueel. In de periode 27 oktober 2014 - de gemeenteraad stemt in met de bouw van een nieuwe sporthal - tot en met het opleveren van de voorliggende rapportage, werden de kaders meermaals in de gemeenteraad besproken. Onder andere de politieke partijen Nieuwe Albrandswaardse Partij (NAP) en Partij van de Arbeid (PvdA) stelden schriftelijke vragen over dit onderwerp. Door het actuele karakter en de politieke relevantie van dit thema zal deze paragraaf zich vooral baseren op het traject rond deze nieuwbouw.

Nieuwbouw sportaccommodaties

De gemeenteraad stemt na herstemming op 27 oktober 2014 in met de bouw van een nieuwe sporthal, inclusief korfbalvelden op de locatie Sportpark Polder Albrandswaard. Dit was één van de drie geagendeerde voorstellen. De andere twee voorstellen worden niet aangenomen. De regisseur sport geeft aan dat de scholen zich hierdoor niet meer konden vinden in het besluit. Het college beluisterde in en na deze besluitvorming de volgende geluiden:

- De drie schoolbesturen voor primair onderwijs uiten hun zorg over de beschikbaarheid van minimaal drie gymvloeren binnen redelijke loopafstand van de schoollocaties. Onder redelijke loopafstand verstaan zij een afstand die niet groter is dan de huidige. Door de grotere loopafstand staan de schoolbesturen niet achter de nieuwe sporthal als antwoord op de schoolgym- en sportbehoefte.
- De Sportstichting bepleit de Sporthal Rhoon te renoveren en ook deze nog geruime tijd door te exploiteren. De huidige sportbehoefte is maatgevend voor het aantal te realiseren sportvloeren: minimaal vijf.
- Kwartiermaker Stichting Welzijn Albrandswaard (SWA) geeft aan dat er groeiende behoefte is aan een combinatie van ontmoetingsvoorzieningen voor jong en oud in centrumgebieden.

De nieuwe sporthal biedt volgens het college (nog) geen totaaloplossing voor de schoolgym- en sportbehoefte en de andere gesignaleerde wensen. De variant die benodigd is om aan de wensen en standpunten van alle maatschappelijke partners te voldoen, is er één waarbij de volledige gemeentelijke capaciteit groeit van 5 (huidig) naar 8 sportvloeren.

In de RIB van 12 maart 2015 stelt het college dat de variant die aan de wensen van alle maatschappelijke partners voldoet binnen de geldende (financiële) kaders niet haalbaar is. In de RIB draagt het college de denkrichting aan van bredere gebruiksconcepten - bijvoorbeeld door één van de sporthallen en één van de gymzalen geschikt te maken voor muziek en toneel - omdat deze concepten ook een perspectief op bredere financiering openen. Tijdens het besluit van de raad om bestaande kaders aan te passen, wordt het ontwikkelingsproces voor de sporthal Sportpark Albrandswaard op pauze gezet.

Het college stuurt op 7 april 2015 een RIB met de financiële gevolgen voor de vier varianten van sport- en ontspanningsaccommodaties. Kern van de boodschap is: het renoveren van de bestaande accommodaties is financieel het meest gunstig, maar daarmee wordt net niet in de aanwezige behoeften voorzien. De variant waarin prioriteit wordt gegeven aan bestaande maatschappelijke wensen is door de financiële gevolgen niet haalbaar.

Afwegingskader

Het college geeft aan in de RIB van 7 april dat bij configuratie van sportaccommodaties het afwegingskader bestaat uit vier toetsingselementen waarbij de belangen van drie actoren worden meegenomen. De toetsingselementen zijn:

1. Voldoet de gemeente aan de wettelijke verplichting om gymnastiekonderwijs op redelijke loop- en fietsafstand te faciliteren? En doet zij dit nog steeds wanneer de normen van 1,5 naar 2,0 uur gym per week gaan?
2. Is de huidige bezetting van de binnensportaccommodaties aanleiding om de capaciteit te configureren? Hierbij houdt de gemeente Albrandswaard rekening met de drukste periode (winterperiode) in het jaar en de benodigde afmetingen voor de hurende verenigingen.
3. Is er vanuit welzijn behoefte aan een binnensportaccommodatie?
4. Past de configuratie binnen de geldende financiële kaders?

Beantwoording van het eerste toetsingselement vindt plaats op basis van de landelijke norm en leerlingenprognoses. Daarbij wordt 'redelijke loop- en fietsafstand' gerelateerd aan de *huidige* loop- en fietsafstand tot de sportaccommodaties. Er staat geen verwijzing naar de landelijke norm beschreven. In hoofdstuk 6 wordt hier verder op ingegaan. Door de onderwijsbehoefte nadrukkelijk mee te nemen bij de configuratie van de binnensportaccommodaties, geeft de gemeente Albrandswaard invulling aan de ambitie uit het sportbeleid om de samenwerking tussen sport en onderwijs te verbeteren en te stimuleren.

Toetsingselement 'behoefte vanuit sport' beschrijft de behoefte op basis van de huidige bezetting. De huidige bezetting wordt gekwalificeerd als 'prima'. Er wordt niet aangegeven waar deze kwalificatie op gebaseerd is. Daarnaast geeft het college aan de mogelijke latente behoefte aan binnensportaccommodaties niet te kennen. Dit toetsingselement is in lijn met het gemeentelijke beleid "dat sport primair eigen verantwoordelijkheid van de burger is" en dat de gemeente Albrandswaard vooral "aanvullend, faciliterend en ondersteunend moet zijn."

De al dan niet aanwezige behoefte vanuit welzijn aan (aanvullende) binnensportaccommodaties is gebaseerd op de vaststelling van Stichting Welzijn Albrandswaard (SWA) dat er een groeiende behoefte is aan een combinatie van ontmoetingsvoorzieningen voor jong en oud in de centrumgebieden. Onderbouwing van deze groeiende behoefte wordt in de RIB niet gegeven. Wel is dit element in lijn met het gemeentelijk beleid waarin (onder meer) via de sport een hechte gemeenschap wordt gebouwd.

De geldende financiële kaders worden gepresenteerd door de lasten, de vrijgekomen lasten van gebouwen en de buffer vanuit de reserve van groot onderhoud voor de periode van 2015-2019 bij elkaar op te tellen. Deze kaders worden afgezet tegen de nieuwe kostenramingen voor verschillende scenario's. De gemeente geeft aan dat de doorberekende optimalisaties uitgaan van een 'best case'. De nieuwe baten en lasten zijn bepaald aan de hand van huidige kosten van de accommodaties en diverse landelijke referentiecijfers. Een toelichting op deze landelijke cijfers ontbreekt. Daarnaast wijken de geschatte opbrengsten in de toekomst (minimaal 105.000 euro) af van de huidige huurinkomsten (ca. 60.000 euro).

Bij alle toetsingselementen zijn de huidige parameters van sporthal Rhoon en de gymzalen Rhoon en Poortugaal meegenomen. Sportzaal Portland is daarbij buiten beschouwing gelaten omdat deze locatie volgens de regisseurs sport en gemeentelijk vastgoed nog voldoet.

De toetsingselementen worden goed gebruikt om beleidskeuzes te maken wanneer het gaat om de configuratie van het accommodatieaanbod. Het is echter niet in alle gevallen voldoende duidelijk waar de kengetallen, die input voor de toetsingselementen vormen, op gebaseerd zijn. Voorbeelden hiervan zijn de kwalificaties 'prima' bezetting, 'groeiende behoefte' aan ontmoetingsvoorzieningen en de afwijking tussen de huidige en de geschatte huurinkomsten. De financiële kaders worden in verschillende scenario's duidelijk beschreven.

De beoordeling van het afwegingskader is voorbal gebaseerd op RIB's in de periode 2010-2015. Het ambtelijk apparaat geeft aan dat de RIB's vooral zijn bedoeld om de raad kennis te laten nemen van diverse scenario's en om daarover met de raad in dialoog te komen. Volgens hen passend bij de fase waarin men zich op dat moment bevond. Het ambtelijk apparaat geeft aan dat in het raadsvoorstel dat in september wordt voorgelegd ruimte is voor een meer gedetailleerde onderbouwing via bezettingsgraden van de binnensportaccommodaties.

4.3 Samenvatting

In deze paragraaf wordt op basis van de bevindingen in dit hoofdstuk antwoord gegeven op de onderzoeksvragen die de aanleiding voor dit hoofdstuk vormden.

1) In hoeverre is het sportaccommodatiebeleid voldoende geoperationaliseerd en in welke mate sluit dit beleid aan op de doelstellingen in het sportbeleid?

De vier pijlers van het sportbeleid zijn een logisch onderdeel van het gemeentebeleid in de gemeente Albrandswaard. Het sportaccommodatiebeleid is met haar speerpunten eveneens een logische uitwerking van het sportbeleid waarbij veelal dezelfde elementen terugkomen. Voorbeelden hiervan zijn stimuleren van samenwerking sport en onderwijs, maar ook de faciliterende rol die de gemeente voor zichzelf ziet en de aandacht voor bereikbaarheid van de sport(accommodatie).

De uitwerkingen van de speerpunten zijn niet in alle gevallen voldoende SMART geformuleerd. De meeste doelstellingen zijn realistisch en aanwijsbaar onderdeel van gemeentebeleid. Echter, sommige doelstellingen zijn te weinig specifiek en nauwelijks meetbaar. Daarnaast is met name het aspect tijdsgebonden nauwelijks terug te vinden. Dit is vooral omdat de meest recente sportnota die als huidig afwegingskader dient uit 2009 komt en de periode 2010-2014 beschrijft.

2) Welke criteria en toetsingselementen worden gebruikt om vast te stellen of aanpassingen in de configuratie van sportaccommodaties vereist of gewenst zijn en of daarbij gemeentelijke financiering op zijn plaats is?

Rond het vraagstuk van de nieuwbouw van binnensportaccommodatie(s) is het afwegingskader grotendeels conform het sport(accommodatie)beleid toegepast. Echter, in de meeste afwegingen zijn de argumenten in de raadsinformatiebrieven (RIB's) niet of matig onderbouwd. Voorbeelden hiervan zijn:

- Onderzoek naar behoefte aan binnensportaccommodaties betrof uitsluitend de analyse van de huidige bezetting die - zonder verdere toelichting - 'prima' wordt genoemd.
- Beschreven behoefte aan ontmoetingsvoorziening voor jong en oud in centrumgebieden is op basis van 'onder de aandacht brengen' SWA.
- De begroting gaat uit van een best case scenario waarbij onder andere zonder verdere onderbouwing wordt uitgegaan van aanzienlijk hogere inkomsten uit verhuur dan op dit moment het geval is.

5. Exploitatie en beheer sportaccommodaties

Hoofdstuk 5 geeft antwoord op de onderzoeksvragen die ingaan op de relatie tussen het sportaccommodatiebeleid en de inzet van financiële middelen. Hierbij worden onderzoeksvragen 3 en 4 beantwoord:

> *3) In hoeverre is er inzicht in de tariefstelling en dekkingspercentages van gemeentelijke sportaccommodaties en wat zijn de verschillen hierin tussen typen sportaccommodaties?*
>
> *4) In hoeverre sluiten de waargenomen verschillen in tariefstelling en dekkingspercentages van sportaccommodaties aan bij de doelen uit het sportbeleid?*

Om te komen tot beantwoording van deze vragen wordt in paragraaf 5.1 ingegaan op de mate waarin de gemeente Albrandswaard inzichtelijk heeft wat de tarieven en dekkingspercentages van de verschillende sportaccommodaties zijn. In paragraaf 5.2 worden de tarieven beschreven in het perspectief van enkele andere gemeenten. Paragraaf 5.3 gaat in op de dekkingspercentages en de hoogte hiervan. In paragraaf 5.4 worden deze financiële kengetallen in het perspectief van het sportbeleid geplaatst.

5.1 Gemeentelijk inzicht

Zowel het ambtelijk als bestuurlijk apparaat is op de hoogte van de tariefstelling in de gemeente Albrandswaard. De gehanteerde tarieven worden niet gebruikt als sturingselement. De huidige tarieven zijn volgens de medewerkers historisch zo gegroeid. Er is volgens hen geen verbinding met sport(accommodatie)beleid behalve dat ze jaarlijks worden geïndexeerd. Ook de wethouder die belast is met de portefeuille sport geeft aan dat de tarieven historisch zo gegroeid zijn. Daarbij geeft ze eveneens aan dat de tarieven ‘niet van deze tijd zijn’. Recentelijk zijn de tarieven vergeleken met Barendrecht en Ridderkerk en daaruit bleek volgens haar dat de tarieven in Albrandswaard lager zijn dan daar. Door de diverse tarieven niet (gestandaardiseerd) te vergelijken ontbreekt inzicht in ‘onbewust’ beleid. Ter voorbeeld: met een jaarlijkse indexering nemen de verschillen tussen de sportaccommodaties ook toe. De groep die het meest betaalt, krijgt de grootste tariefverhoging.

De mate waarin de kosten van sportaccommodaties worden gedekt door de inkomsten vanuit verhuur is bij de regisseurs of bij de wethouder sport niet bekend. Beide geven wel aan dat wanneer dit nodig zou zijn deze gegevens ‘met één druk op de knop’ naar boven gehaald kunnen worden. In het recente verleden (2010-2015) is dit kengetal niet opgevraagd. Daar is ook geen vraag naar geweest vanuit de raad. Wel zijn vanuit de raad recentelijk (2015) de exploitatielasten, onderhoudslasten en baten uit verhuur van drie van de vier binnensportaccommodaties opgevraagd in het kader van het project ‘Sport- en Ontspanningsaccommodaties’.

In deze rapportage zijn de dekkingspercentages berekend aan de hand van de exploitatierekening sport Albrandswaard (begroting 2015). De berekening op zichzelf is inderdaad - bijna één druk op de knop - relatief gemakkelijk te doen, echter de selectie van mee te nemen posten vereist goed onderbouwd besluit. Om deze reden twijfelen de auteurs of er daadwerkelijk met één druk op de knop inzicht is in de indirecte ondersteuning via sociale tarieven - oftewel de hoogte van de dekkingspercentages. Zie ook paragraaf 5.3.

Subsidieaanvragen met betrekking tot sportaccommodaties worden goed gedocumenteerd. Er is in de periode 2010 tot en met 2015 in totaal één aanvraag geweest (afgewezen).

5.2 Tariefstelling

In Albrandswaard gelden op dit moment diverse tarieven. Zo zijn er specifieke tarieven voor piek- en daluren en wordt naar gebruiker (vereniging en/of commerciële partij) gedifferentieerd. In deze paragraaf gaan we in op de tarieven voor verenigingen in de tijdvakken die voor deze partijen interessant zijn, te weten doordeweeks buiten schooltijd en in het weekend.

Voor de binnensport geldt dat per uur wordt gehuurd. De buitensportaccommodaties worden voor een volledig seizoen gehuurd. Een overzicht van deze tarieven staan benoemd in Tabel 5.1.

Tabel 5.1 Tarieven accommodatiehuur verenigingen

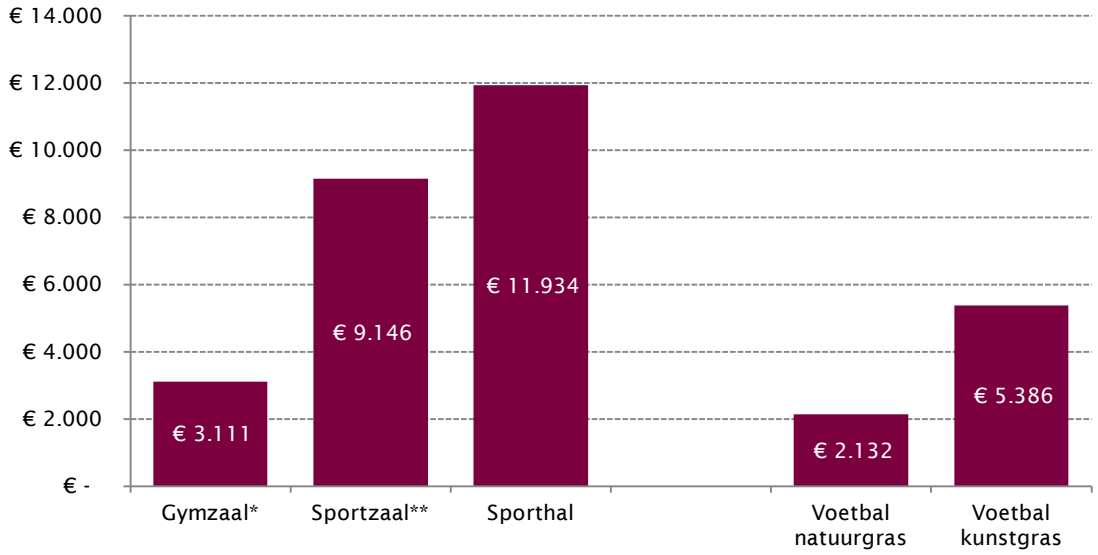
	Albrandswaard 2015
Binnensport (tarief per uur, verenigingen)	
Gymzaal (verenigingstijden: na 18.00 uur)	€ 7,98
Sportzaal	€ 23,46
Sporthal	€ 30,60
Buitensport (tarief per seizoen, verenigingen)	
Voetbal natuurgras	€ 2.132,00
Voetbal kunstgras	€ 5.386,00
Sportcomplex Albrandswaardseweg	€ 12.000,00

Om de tarieven voor binnen- en buitensport vergelijkbaar te krijgen is in eerdere studies (Hoekman en Romijn, 2011) gebruik gemaakt van een vergelijkbare norm van seizoenshuur. Deze gaat uit van het gebruik door een vereniging van 10 uur in de week (2 avonden en/of een dag(deel) in het weekend), gedurende 39 weken per jaar (gemiddelde seizoensduur). Deze norm is toegepast op de tarieven voor zowel de binnensportaccommodaties als voetbalvelden (natuur- en kunstgras). De uitkomst hiervan staat beschreven in figuur 5.1.

Het huren van een voetbalveld, natuur- of kunstgras, is aanzienlijk goedkoper (resp. € 2.132 en € 5.386) dan het huren van een binnensportaccommodatie wanneer de huur gelijk is aan de virtuele norm. Alleen een gymzaal heeft met 3.111 euro een lager tarief dan een kunstgrasveld. Natuurgras is goedkoper dan een gymzaal voor dezelfde periode.

De huurprijs van sportcomplex Albrandswaard betreft 12.000 euro. Dit bedrag is gebaseerd op het tarief van 2.400 per natuurgrasveld en 4.800 per kunstgrasveld exclusief indexering (peildatum 1 januari 2006, bron: huurovereenkomst artikel 6; 6.1).

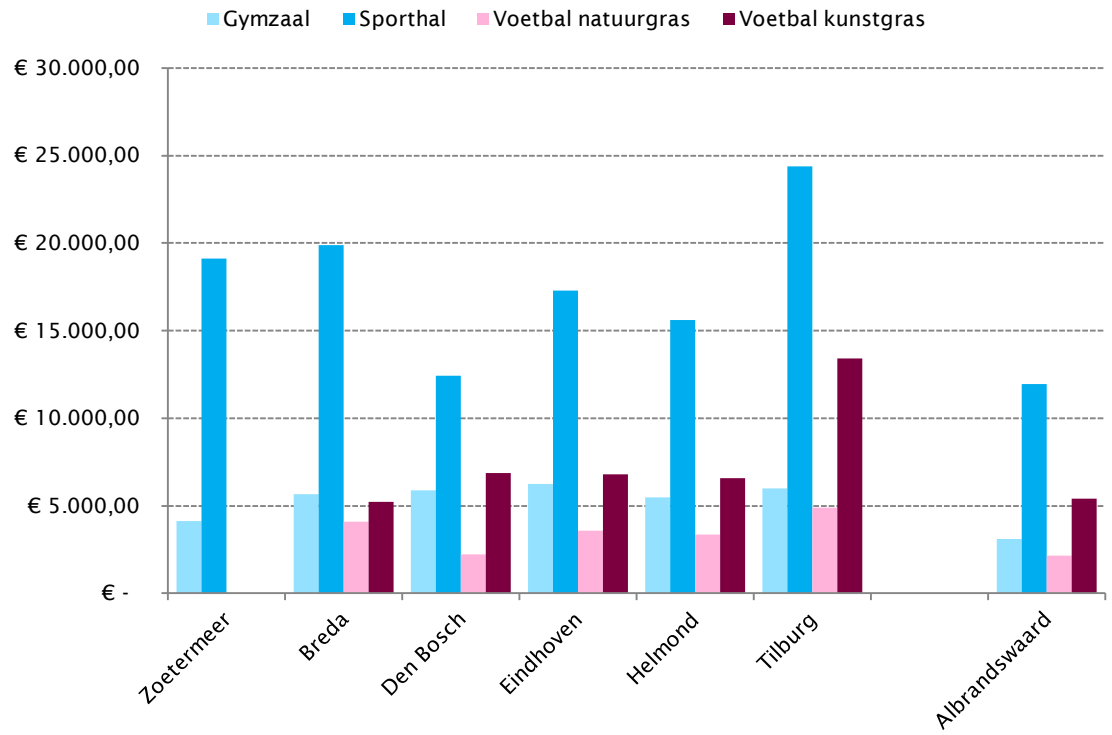
Figuur 5.1 Seizoenshuur (naar vergelijkbare norm: 39 weken, 10 uur in de week) voor verenigingen gemeente Albrandswaard

* Gehanteerde huur gymzaal is het tarief vanaf 18.00 uur, wanneer verenigingstarief geldt
** Op basis van zelfde kortingssleutel seizoenshuur als door de gemeente gehanteerd wordt voor gymzaal

In vergelijking met andere gemeenten (figuur 5.2) is het tarief in Albrandswaard voor alle type accommodaties relatief laag. Met uitzondering van de huur van een kunstgrasveld zijn de verschillen met de meeste van de gemeenten aanzienlijk. Echter, bij lezing van de tariefvergelijking is het van belang in het achterhoofd te houden dat huurprijzen sterk worden beïnvloed door externe factoren zoals grondprijzen, samenstelling van de bevolking en ruimtelijke ordening. De gepresenteerde controlegemeenten zijn grotendeels grote steden waarvoor geldt dat de context mogelijk niet altijd te vergelijken is met Albrandswaard.

Figuur 5.2 Seizoenshuur (naar vergelijkbare norm: 39 weken, 10 uur in de week) voor verenigingen gemeente Albrandswaard

Nb. Voor de buitensporttarieven van Zoetermeer zijn geen gegevens bekend

5.3 Dekkingspercentages

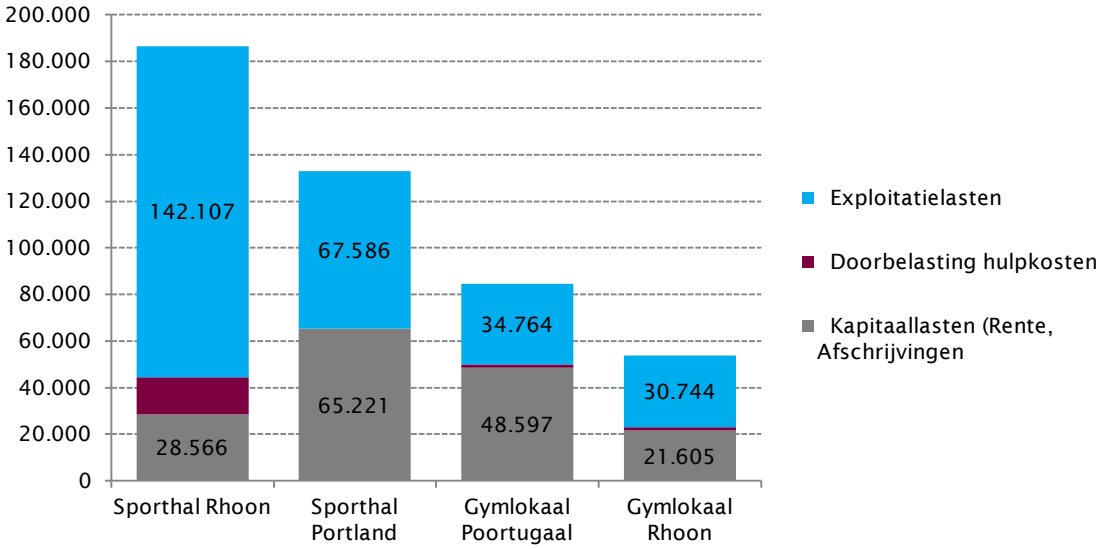
De gemeente Albrandswaard kent zes gemeentelijke sportaccommodaties. Vier voor de binnensport en twee sportparken voor de buitensport. Het onderhoud van de binnensport is uitbesteed werk en voor de buitensport wordt voor het kleine onderhoud een beroep gedaan op de hurende verenigingen. De verhuur van de binnensportaccommodaties wordt geregeld door een particulier met een financiële prikkel om de accommodaties zo goed mogelijk bezet te hebben. De sportparken worden gehuurd door vaste bespelers.

Deze paragraaf beschrijft de financiële gevolgen van dit aanbod aan sportaccommodaties voor de gemeente Albrandswaard. Hierbij wordt ingegaan op de baten en lasten per accommodatie. Daarnaast worden waar mogelijk de relevante kengetallen op dit punt vergeleken met andere gemeenten. Alle financiële gegevens zijn afkomstig uit de Exploitatierekening Sport Albrandswaard.

Binnensport

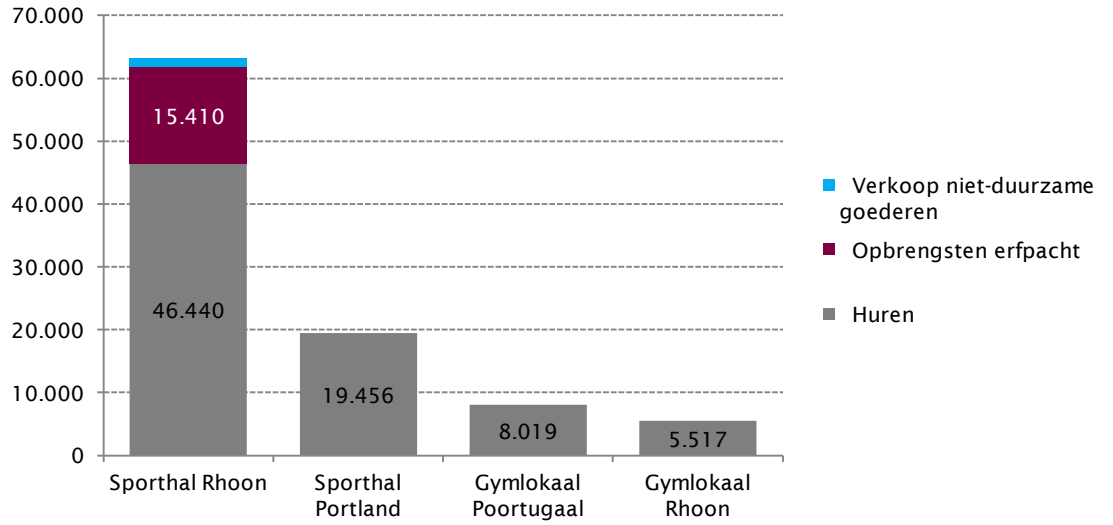
De begrote lasten voor 2015 per binnensportaccommodatie zijn voor sporthal Rhoon en Sportzaal Portland in 2014 het hoogst met respectievelijk 186.578 euro en 132.807 euro (figuur 5.3). De beide gymlokalen zijn goedkoper en hebben de jaarlijkse lasten van 84.661 euro (Poortugaal) en 53.784 euro (Rhoon). Voor Sporthal Rhoon en Gymlokaal Rhoon geldt dat het overgrote deel exploitatielasten zijn, voor Sportzaal Portland en gymlokaal Poortugaal zijn de kapitaallasten de grootste post.

Figuur 5.3 Begrote lasten per binnensportaccommodatie over 2015

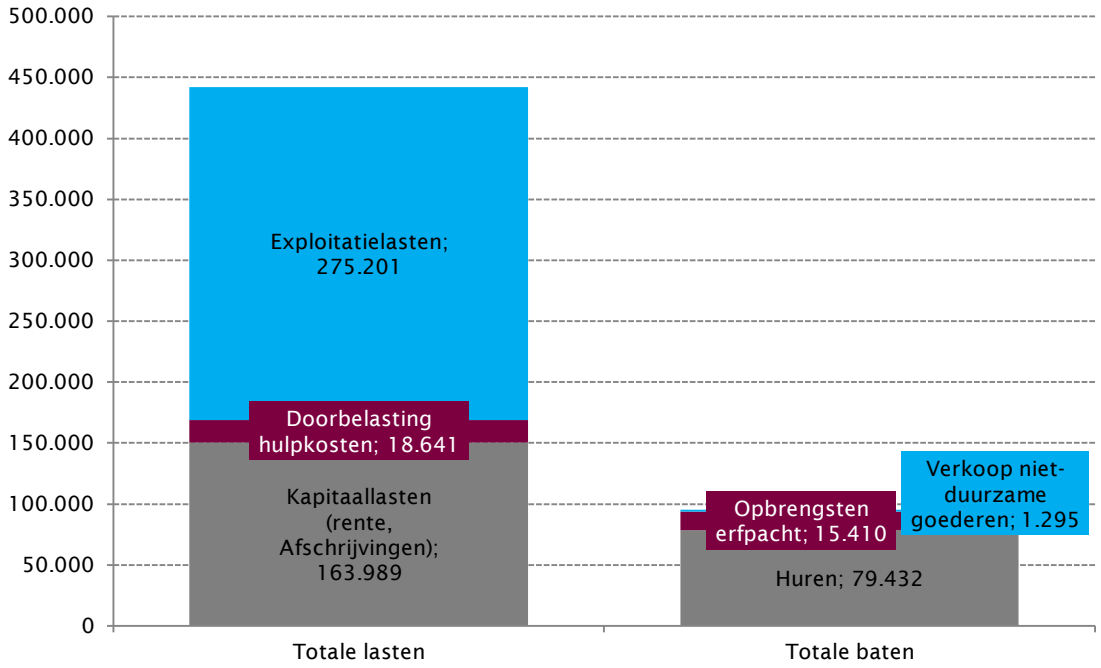
De baten per accommodatie binnensport lopen sterk uiteen. De gemeente ontvangt voor Sporthal Rhoon jaarlijks 63.145 euro waarvan het grootste gedeelte (74%) uit huren (figuur 5.4). Voor de overige accommodaties geldt dat er uitsluitend baten uit verhuur zijn. Samen brengen deze locaties 32.992 euro op.

Figuur 5.4 Begrote baten per binnensportaccommodatie over 2015

De totale begrote lasten voor de binnensport komen neer op 457.831 euro (figuur 5.5). Het grootste gedeelte hiervan zijn exploitatielasten (60%). De baten uit binnensportaccommodaties komen neer op 96.137 euro en deze bestaan grotendeels uit huren (83%).

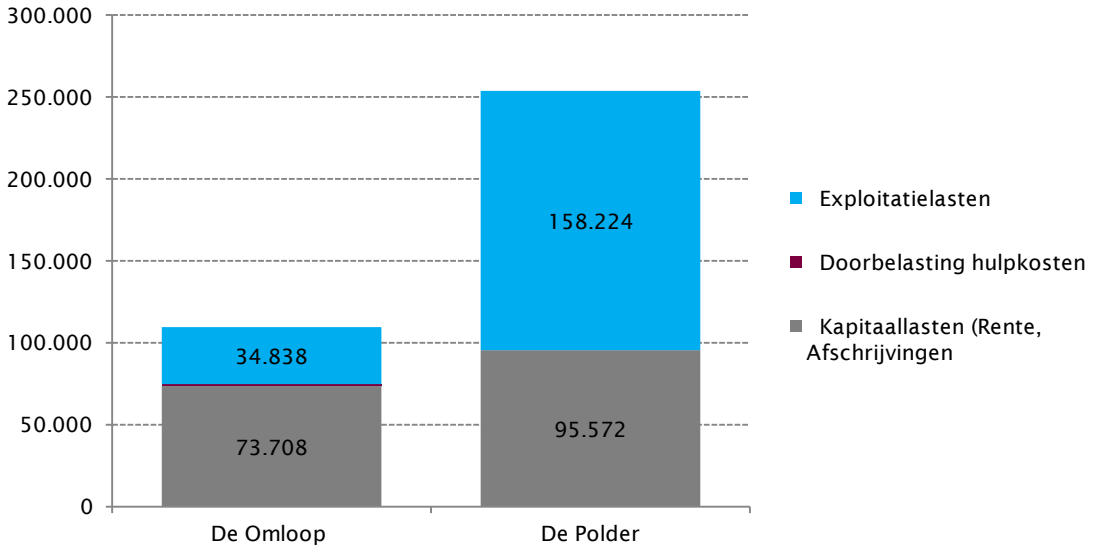
Figuur 5.5 Begrote totale lasten en baten binnensportaccommodaties 2015

Buitensport

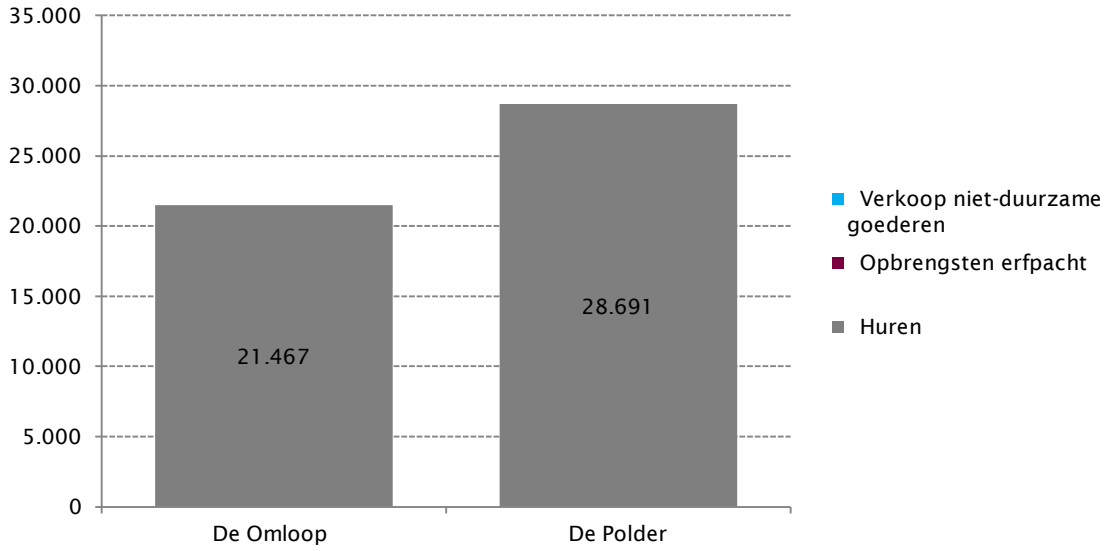
In de gemeente Albrandswaard zijn twee gemeentelijke sportparken. Sportpark De Omloop en De Polder bieden ruimte aan vier voetbalverenigingen en een korfbalvereniging. De totale lasten van sportpark De Polder zijn ruim anderhalf keer hoger dan die van De Omloop. Het aandeel kapitaallasten is voor De Omloop aanzienlijk hoger dan voor De Polder (resp. 67% en 38%). Het ambtelijk apparaat maakt bij lezing de opmerking dat bij sportpark De Omloop mogelijk de interne uren van de gemeente niet zijn meegerekend. Deze uren zijn echter niet te herleiden in de exploitatierekening sport 2014 en om deze reden ook niet in de analyse meegenomen.

Figuur 5.6 Begrote lasten per buitensportaccommodatie over 2015

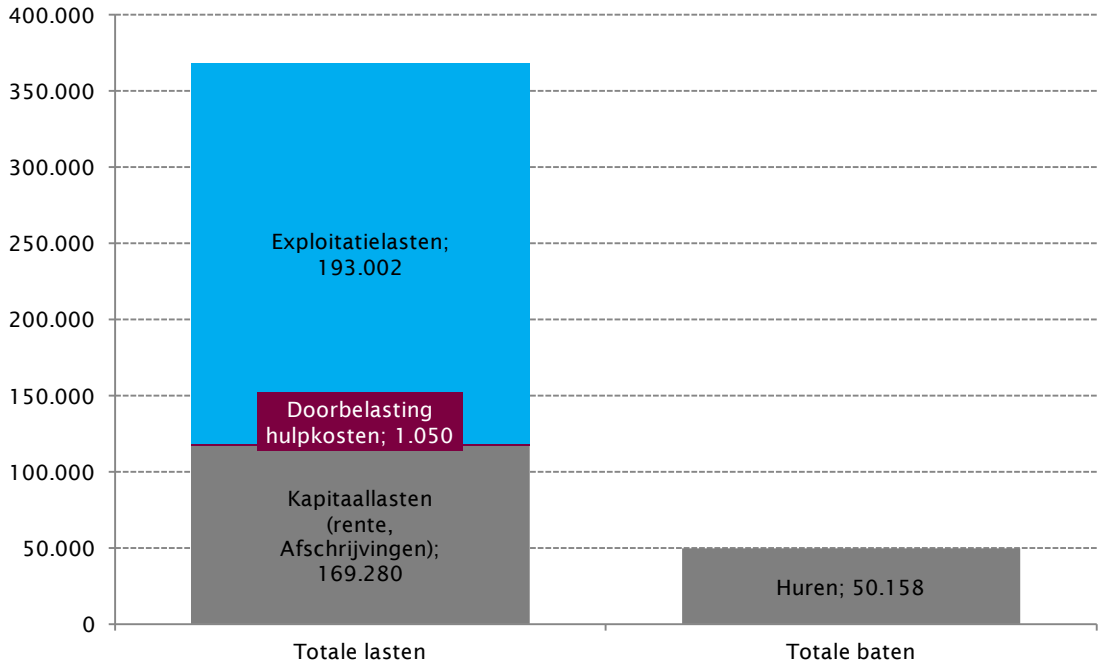
De gemeente Albrandswaard heeft voor beide sportparken uitsluitend inkomsten uit verhuur begroot. Voor sportpark De Polder zijn de inkomsten met 28.691 euro per jaar hoger dan de baten uit verhuur van De Omloop (€ 21.467).

Figuur 5.7 Begrote baten per buitensportaccommodatie over 2015

De totale begrote lasten en baten van de buitensport in gemeente Albrandswaard komen neer op 363.332 euro en 50.158 euro (figuur 5.8). De lasten bestaan voor iets meer dan de helft (53%) uit exploitatie en voor het overige deel (47%) uit kapitaallasten. De baten zijn uitsluitend inkomsten uit verhuur.

Figuur 5.8 Begrote totale lasten en baten buitensportaccommodaties 2015

Overzicht

Om het accommodatieaanbod op het huidige niveau te houden legt de gemeente Albrandswaard bij op de sportaccommodaties omdat deze niet rendabel zijn (tabel 5.2). Per sportaccommodatie verschilt dit bedrag sterk. Voor Sporthal Rhoon moet door de gemeente jaarlijks 123.433 euro worden bijgelegd, waarmee het de grootste bijdrage van de vier binnensportaccommodaties is. Sportpark De Polder heeft een jaarlijks exploitatiegat van 225.105 euro. Het ambtelijk apparaat licht hier toe dat “bij aanleg van het sportpark via een prijsvraagconstructie ongeveer drie miljoen euro aan de gemeente is overgemaakt door de ontwikkelaar.”

Tabel 5.2 Begrote saldo binnen- en buitensportaccommodaties 2015, naar accommodatie

	Sporthal Rhoon	Sportzaal Portland	Gymlokaal Poortugaal	Gymlokaal Rhoon	De Omloop	De Polder
Totale lasten	186.578	132.807	84.661	53.785	109.596	253.796
Kapitaallasten (Rente, Afschrijvingen)	28.566	65.221	48.597	21.605	73.708	95.572
Doorbelasting hulpkosten	15.905	0	1.300	1.436	1.050	0
Exploitatielasten	142.107	67.586	34.764	30.744	34.838	158.224
Totale baten	63.145	19.456	8.019	5.517	21.467	28.691
Huren	46.440	19.456	8.019	5.517	21.467	28.691
Opbrengsten erfpacht	15.410	0	0	0	0	0
Verkoop niet-duurzame goederen	1.295	0	0	0	0	0
Saldo totaal	123.433	113.351	76.642	48.268	88.129	225.105

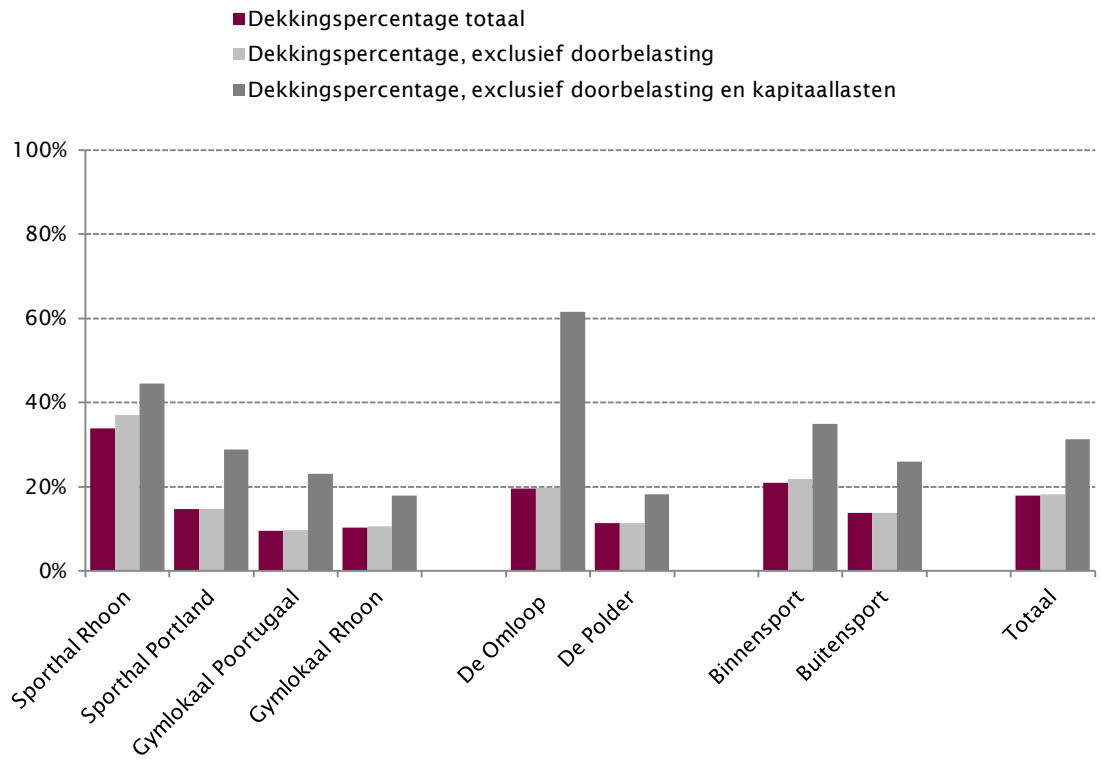
Het percentage van de gemaakte kosten dat door inkomsten wordt gedekt is de dekkingsgraad. In figuur 5.9 is te zien dat bijna twintig procent (18%) van de gemaakte kosten van sportaccommodaties gedekt wordt door gemeentelijke inkomsten. Naast dit absolute getal zijn ook de gedekte kosten exclusief doorbelasting hulpkosten en kapitaallasten berekend. Wanneer deze meer constante posten niet worden meegerekend, komt het dekkingspercentage van alle gemeentelijke sportaccommodaties neer op 31 procent.

In de gemeente Albrandswaard zijn de lasten voor binnensport beter gedekt (21%) dan dat dit bij de buitensport het geval is (14%). Wanneer doorbelasting en kapitaallasten niet meegenomen worden blijft deze verhouding overeind (resp. 35% en 26%).

Om te zien in welke accommodaties de gemeente Albrandswaard relatief veel bijlegt, is in figuur 5.9 eveneens per accommodatie deze dekkingsgraad beschreven. Daar valt te zien dat Sporthal Rhoon - hoewel het saldo absoluut hoog is (zie tabel 5.2) - er relatief veel van de gemaakte kosten door de gemeente worden terugverdiend (34%).

De hoge *dekkingsgraad exclusief doorbelasting en kapitaallasten* van sportpark De Omloop komt voort uit de relatief lage exploitatielasten voor dit sportpark.

Figuur 5.9 Begrote dekking van gemeentelijke sportaccommodaties Albrandswaard voor 2015, naar accommodatietype

5.4 Samenvatting

3) In hoeverre is er inzicht in de tariefstelling en dekkingspercentages van gemeentelijke sportaccommodaties en wat zijn de verschillen hierin tussen typen sportaccommodaties?

De gemeente Albrandswaard heeft zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau inzicht in de tarieven voor sportaccommodaties. De wijze waarop de tarieven tot stand zijn gekomen, wordt beschreven als 'historisch zo gegroeid'. Daarnaast hebben ze eveneens de mogelijkheid om desgewenst de gegevens over dekkingspercentages per accommodatie naar boven te halen. Ook zijn ingediende subsidieaanvragen op het gebied van accommodaties goed gedocumenteerd.

Hoewel de betrokken wethouder beschrijft dat diverse kengetallen (seizoenstarieven en dekkingspercentages) op te halen zijn, is dit tussen 2010 en 2015 niet gedaan. Daarmee ontbreekt zowel ambtelijk als bestuurlijk inzicht in de exploitatie(verhoudingen) van binnen- en buitensport (zie ook hoofdstuk 5). Daarnaast lijkt jaarlijkse indexering op het eerste oog beleidsneutraal, maar met een jaarlijkse indexering nemen de verschillen tussen de sportaccommodaties ook toe. De hoge tarieven worden sterker verhoogd dan de lage tarieven.

4) In hoeverre sluiten de waargenomen verschillen in tariefstelling en dekkingspercentages van sportaccommodaties aan bij de doelen uit het sportbeleid

De speciale tarieven voor verenigingen sluiten aan bij de doelstelling om de verenigingssport te ondersteunen. Bij De Omloop wordt een tarief per veld gerekend waar dat bij De Polder een prijs voor het complex is. Hoewel het tarief ongeveer herleidbaar is naar de algemeen geldende tarieven is geen verband te vinden tussen deze differentiatie en het sport(accommodatie)beleid.

De relatief hoge tarieven binnensport ten opzichte van buitensport - wanneer naar gelijk gebruik wordt gekeken - zijn geen onderdeel van gemeentelijk beleid. Een gevolg van deze relatief hoge tarieven is de hogere indirecte ondersteuning (hoger dekkingspercentage) van binnensport ten opzichte van de buitensport. In het sport(accommodatie)beleid van de gemeente Albrandswaard is geen argumentatie voor deze verschillen te vinden. Ook op dit punt vinden we geen verband tussen de doelstelling van het beleid en de waargenomen verschillen in tariefstelling en dekkingspercentages.

6. Ruimte voor binnensport

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de ruimtebehoefte voor de binnensport in Albrandswaard. Daarmee geeft dit hoofdstuk antwoord op het eerste deel van onderzoeksvraag 5:

> *5) Wat is de ontwikkeling van de behoefte aan binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties in Albrandswaard, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen en trends in de sport, voor de komende 15 jaar?*

Daarbij kijken we met name naar het huidige aanbod aan sporthallen en zetten we dit aanbod af tegen de huidige en toekomstige vraag naar sporthallen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de rol die sportzalen en gymzalen kunnen spelen in de vraag naar binnensport en met de landelijke ontwikkelingen in sportdeelname. Paragraaf 6.1 beschrijft het landelijk perspectief, paragraaf 6.2 gaat in op de gehanteerde normen en rekenmethode, 6.3 beschrijft het huidige gebruik en 6.4 gaat in op de gevolgen in de toekomst. In paragraaf 6.5 is aandacht voor de aansluiting bij het sportbeleid. In paragraaf 6.6 wordt vervolgens ingegaan op de relatie tussen deze ruimtelijke gevolgen en de financiële gevolgen (onderzoeksvraag 6):

> *6) Wat betekent dit voor de kosten en dekkingspercentages van de sportaccommodaties in Albrandswaard?*

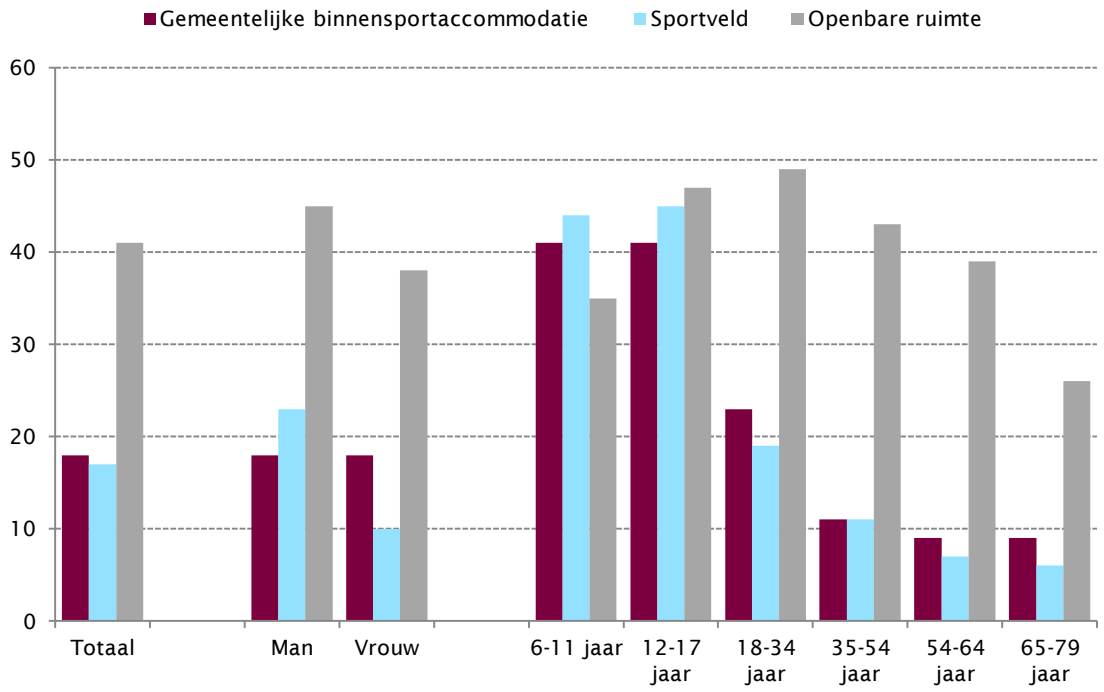
Paragraaf 6.7 vat de antwoorden op de onderzoeksvragen die in dit hoofdstuk centraal staan samen.

6.1 Landelijk perspectief

Het percentage van de Nederlandse bevolking van 6-79 jaar dat lid is van een sportvereniging, is in de periode 2006-2013 redelijk stabiel (SCP, 2014). Het kan worden gesteld dat bijna een derde van de bevolking lid is van een sportvereniging. In grote lijnen is te concluderen dat een derde van de bevolking in verenigingsverband sport, een derde niet in verenigingsverband sport en een derde niet sport. De groeiende sportdeelname lijkt daarmee voort te komen uit sportdeelname in de openbare ruimte (hardlopen, fietsen, varianten op fitness, etc.). Dit zijn geen sporten die in de gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties plaatsvinden. Er is geen reden om aan te nemen dat de gemeente Albrandswaard hier een uitzondering op vormt.

In figuur 6.1 valt te lezen dat de gemeentelijke binnenlocaties vooral door jeugd tot 17 jaar gebruikt wordt. Dit is alleen het gebruik in relatie tot sporten. Daarnaast is door deze groep via de school ook nog een groot gebruik van de binnensportaccommodaties. De afstand van een basisschool naar de dichtstbijzijnde binnensportaccommodatie mag (hemelsbreed) maximaal 1,5 kilometer bedragen. Dit is wettelijk vastgelegd (paragraaf 6.2).

Figuur 6.1 Gebruik van typen voorzieningen voor sportbeoefening naar geslacht en leeftijd (bevolking 6-79 jaar), 2012-2013

Bron: Rapportage Sport 2014, SCP.

6.2 Normen

Rekenwijze

De behoefte aan ruimte voor binnensport in de gemeente Albrandswaard wordt berekend aan de hand van draagvlakcijfers voor sporthallen. Uitgangspunt is daarbij het huidige aanbod aan sporthallen. In de vorige paragraaf hebben we kunnen zien dat er één sporthal is. Sportzalen en gymzalen worden bezien als overloopcapaciteit.

Door het huidige aanbod aan sporthallen tegenover de bevolkingsontwikkeling voor 2020 en 2030 te plaatsen, komen tekorten dan wel overschotten aan het licht. Bij de bevolkingsontwikkeling gaan we uit van de bevolking van 6 jaar en ouder. Op basis van deze bevolkingsprognose is er nauwelijks verandering te zien in het totale bevolkingscijfer. Dit betekent dat in de berekeningen in dit hoofdstuk de vraag naar sporthallen vrijwel gelijk zal blijven.

De draagvlakmethode gaat uit van een maximale en minimale variant. De maximale variant neemt als uitgangspunt één sporthal per 15.000 inwoners (6 jaar en ouder), de minimale variant één sporthal per 20.000 inwoners (6 jaar en ouder).

Sporthallen hebben minimaal drie vakken en hebben als afmeting 44 of 48 bij 28 meter. In sporthallen wordt ruimte geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor de volgende sporten: badminton, basketbal, boksen, judo/karate, korfbal, tafeltennis, tennis, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey en zaalvoetbal, alsmede trainingsvormen voor klimsport en sporten zonder belijning (zoals gymnastiek en turnen).

De bandbreedte houdt geen rekening met sport- en gymzalen, omdat deze kleiner zijn dan sporthallen en niet toereikend zijn voor alle vormen van sportbeoefening. Sportzalen bieden vaak maar de helft tot twee derde van de benodigde ruimte, en gymzalen een derde van de benodigde ruimte. Sportzalen hebben als afmeting 22 bij 28 meter en bieden voor wat betreft de sporten badminton, basketbal, boksen, judo/karate, klimsport, korfbal, tafeltennis en volleybal in principe ook mogelijkheden voor training en competitie. Voor tennis, zaalhandbal, zaalhockey en zaalvoetbal is het echter niet mogelijk om in een sportzaal competitievormen te beoefenen. Sportzalen worden om die reden niet primair in de berekeningen meegenomen, maar dienen als buffer of opvang voor sportactiviteiten die door ruimtegebrek niet in de sporthallen terecht kunnen en die zich lenen voor beoefening in sportzalen.

Situatie Albrandswaard

In de gemeente Albrandswaard bevindt zich één sporthal die in gemeentelijk eigendom is (tabel 6.1). Dit is tevens de enige sporthal in de gemeente, omdat er geen commercieel aanbod aan sporthallen is of aanbod vanuit het onderwijs. Er is één sportzaal in Albrandswaard waarvan gebruik kan worden gemaakt. Daarnaast zijn er twee gymzalen. Het aanbod zoals gepresenteerd in tabel 6.1 vormt de uitgangspositie voor de prognose voor de behoefte aan binnensportaccommodaties (paragraaf 6.4)[2].

Tabel 6.1 Overzicht sporthallen, sportzalen en gymzalen in de gemeente Albrandswaard

Naam	Soort	Eigendom
Sporthal Rhoon	Sporthal	Gemeente
Sportzaal Portland	Sportzaal	Gemeente
Gymzaal Poortugaal	Gymzaal	Gemeente
Gymzaal Rhoon	Gymzaal	Gemeente

Bron: Accommodatiemonitor Sport, Mulier Instituut (2015)

De vraag naar sporthallen voor 2015 is in tabel 5.2 berekend op basis van de draagvlakmethode. Overschotten groter dan 0,75 en tekorten groter dan 0,25 zijn naar boven afgerond.

Tabel 6.2 Vraag-aanbodanalyse binnensport 2015 op basis van draagvlakcijfers

	Minimumvariant	**Maximumvariant**
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000
Aantal inwoners*	24.000	24.000
Benodigd aantal sporthallen (onafgerond)	1,2	1,6
Benodigd aantal sporthallen (afgerond)	1	2
Huidig aanbod	1	1
Overschot (+)/tekort (-)	=	-1

* Bevolking van 6 jaar en ouder

[2] Voorbehoudens er tot en met 2030 geen aanpassing plaatsvindt in het aantal sporthallen.

Op basis van de minimumvariant van de draagvlakmethode is in de gemeente Albrandswaard in 2015 sprake van een evenwichtssituatie. In de maximumvariant is er een tekort van één sporthal.

Scholen en binnensportaccommodaties

Het wettelijke kader is de huisvestingsverordening als het gaat om de afstand van de school tot de onderwijsinstelling. De gehanteerde huisvestingsverordening van de gemeente Albrandswaard is de volgende:

- Vanaf 20 klokuren, maximaal 1,0 km.
- 15-20 klokuren, maximaal 3,5 km.
- Minder dan 15 klokuren, maximaal 7,5 km.

In Poortugaal/Rhoon hebben alle basisscholen minder dan 20 klokuren. De maximale wettelijke afstand is daarmee 3,5 km. In de gemeente Albrandswaard is voor iedere basisschool voldaan aan die eis (onderstreept in tabel 6.3). In tabel 6.3 is per onderwijsinstelling de afstand berekend naar alle binnensportaccommodaties in de gemeente Albrandswaard. Het gaat hier om de kortste route met de auto. De hemelsbrede afstand is vaak (een stuk) korter. De adresgegevens die per locatie zijn gebruikt voor deze analyse zijn te vinden in bijlage 1.

Ook wanneer MHO (Modelverordening Huisvesting Onderwijs, KVLO 2005) wordt gehanteerd dan voldoet de huidige afstand van sportaccommodatie tot onderwijsinstelling (dikgedrukt in tabel 6.3). De MHO stelt dat op minimaal 1.000 meter (hemelsbreed) van de school een sportaccommodatie moet zijn. Alle onderwijsinstellingen hebben een binnensportaccommodatie zelfs op minder dan 1.000 meter autoroute. Alleen de Julianaschool heeft met de auto meer dan 1.000 meter nodig tot de dichtstbijzijnde binnensportaccommodatie. Echter, ook deze instelling voldoet aan de norm want de hemelsbrede afstand komt neer op 0,4 kilometer.

Tabel 6.3 Afstanden (kortste route met de auto) per onderwijsinstelling naar de binnensportaccommodaties in de gemeente Albrandswaard, in kilometers

Onderwijsinstelling	Sporthal Rhoon	Sportzaal Portland	Gymzaal Poortugaal	Gymzaal Rhoon
Don Bosco	1,9	5,2	2,2	**0,8**
Julianaschool	2,3	4,5	2,7	**0**
Valckesteijn, Zuid	2,5	6,6	**0,2**	3
Valckesteijn, Noord	2	6,5	**0,8**	3
De Parel, Zuid	2,7	6,9	**0,7**	2,8
De Parel, Noord	2	6,5	**0,8**	3
OBS Rhoon, De Overkant	**0,7**	5,1	2,3	3
OBS Rhoon, Portland	4,3	**0,4**	6,6	4,4
Julianaschool	1,3	5	2,4	**1,1**
Grote Reis	4,2	**0,3**	6,6	4,4
Binnengracht 2/4/6*	4,6	**0,2**	7	4,8

* Locatie Grote Reis (Binnengracht), Het Lichtpunt en OBS Rhoon (Binnengracht).

Onderstreept, valt binnen de gehanteerde huisvestingsverordening van 3,5 kilometer

Dikgedrukt, valt binnen de Modelverordening Huisvesting Onderwijs (MHO) van 1 kilometer hemelsbreed

Bron: Google Maps (2015)

6.3 Gebruik

De mate waarin gebruik wordt gemaakt van een sportaccommodatie wordt in deze paragraaf besproken aan de hand van het begrip bezettingsgraad. Dit kengetal beschrijft de mate waarin gebruik gemaakt wordt van de accommodatie. Zie kader voor de 'rekenmethode bezettingsgraad'.

Rekenmethode bezettingsgraad

De bezettingsgraad is het percentage van de verhuurbare tijd dat de accommodatie daadwerkelijk verhuurd is. Dus:

Verhuurde tijd / verhuurbare tijd = dekkingsgraad

De verhuurbare tijd is de periode dat de accommodatie redelijkerwijs te verhuren is. Daarvoor hanteren we in de gemeente Albrandswaard de volgende aannames:

Verhuurde tijd

- Bij verhuurde tijd spreken we van de huur van de volledige ruimte. Ter voorbeeld: twee uur een halve zaal verhuren staat voor de bezettingsgraad gelijk aan één uur een hele zaal verhuren.

Totale verhuurbare tijd (105 uur per week)

- Alle dagen van 8.00 tot 23.00 uur (7 x 15 uur)

De analyses met betrekking tot verhuurbare onderwijstijd en verhuurbare verenigingstijd zijn:

Onderwijstijd (37 uur per week)

- Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag: 8.00 tot 16.00 uur (4 x 8 uur)
- Woensdag: 8.00 uur tot 13.00 uur (1 x 5 uur)

Verenigingstijd (68 uur per week)

- Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag: 16.00 tot 23.00 uur (4 x 7 uur)
- Woensdag: 13.00 uur tot 23.00 uur (1 x 10 uur)
- Zaterdag en zondag: 8.00 tot 23.00 uur (2 x 15 uur)

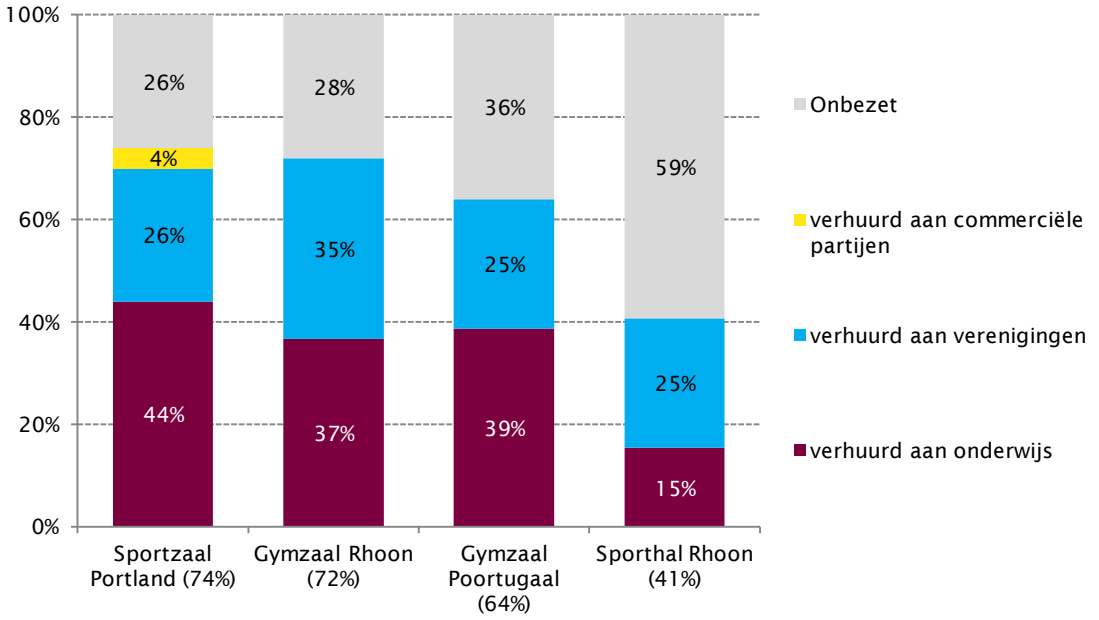
NB: Vaak is ook sprake van een moment waarop wordt schoongemaakt of (klein) onderhoud plaatsvindt. Echter, steeds meer aanbieders kunnen dit ook buiten de verhuurbare tijd doen of flexibel aanpassen aan de actuele bezetting. Vandaar dat in deze berekeningen geen rekening wordt gehouden met een gecompenseerd 'schoonmaakuur'. De bandbreedte van verhuurbare tijd is een standaard uitgangspunt. Deze wordt gehanteerd om de vergelijkbaarheid te garanderen.

De binnensportaccommodaties in de gemeente Albrandswaard zijn in 2014 gemiddeld bijna twee derde (63%) van de verhuurbare tijd bezet. Het grootste gedeelte van de tijd maakt het onderwijs gebruik van de binnensportfaciliteiten (34%). De bezetting door verenigingen is 28 procent van de verhuurbare tijd en commerciële partijen huren gemiddeld 1 procent van de tijd. In de bezetting zijn de maanden juli en

augustus niet meegenomen omdat nagenoeg alle binnensportaccommodaties dan volledig onbezet zijn. Dit komt door de schoolvakanties en competitieprogramma's/zomerstop.

In figuur 6.2 is af te lezen dat met name Sportzaal Portland (74%) en Gymzaal Rhoon (72%) een hoge bezettingsgraad halen. Met name sporthal Rhoon scoort met een bezetting van 41 procent lager. De oorzaak ligt in het gebruik door onderwijs wat op deze locatie slechts 15 procent is. Eveneens valt op dat alleen sportzaal Portland verhuurt aan commerciële partijen.

Figuur 6.2 Bezettingsgraden binnensport per accommodatie (totaal), naar huurder

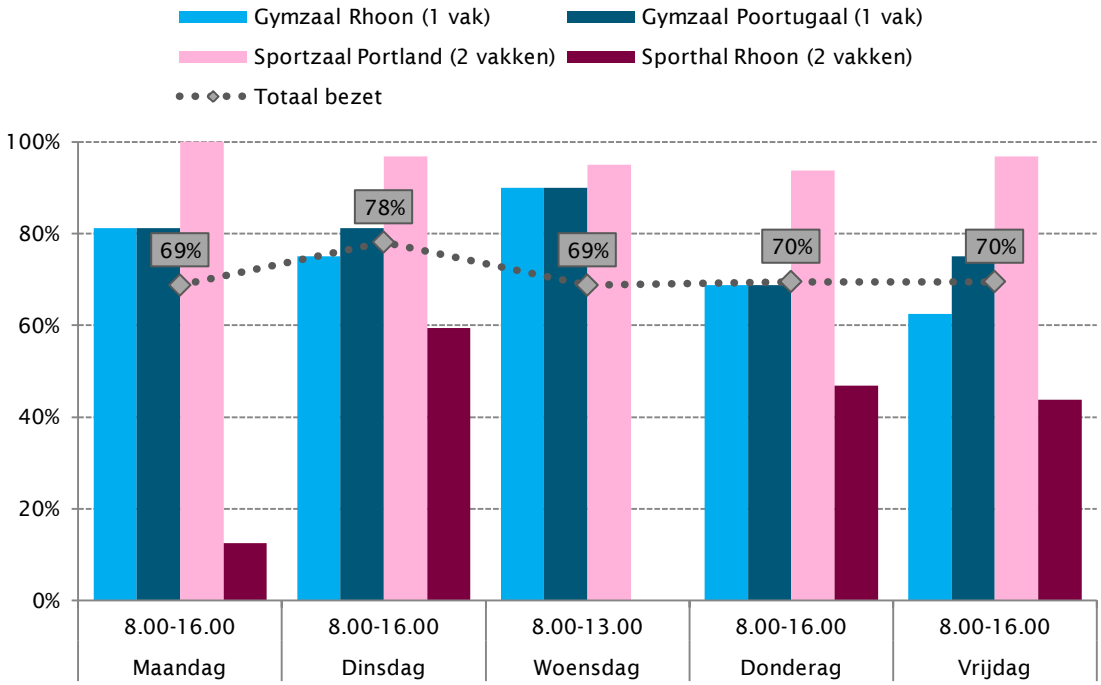

In de vorige figuur was te zien dat onderwijs de grootste gebruiker is van de binnensportaccommodaties in de gemeente Albrandswaard. De bezetting van het onderwijs in de voor hun redelijkerwijs van toepassing zijnde periode, die van 8.00 tot 16.00 uur duurt, laat zien dat de bezetting bij drie locaties zeer hoog is. Tussen de dagen van de week zit weinig verschil. Alleen dinsdag heeft een bovengemiddelde bezetting.

Met name op maandag en dinsdag zijn gymzaal Rhoon, gymzaal Poortugaal en sportzaal Portland dichtbezet. De laatste bijna volledig. In Sporthal Rhoon daarentegen is voor het onderwijs in de voor hun toepasselijke periode nog ruimschoots plek. Maandag en woensdag staat de hal vrijwel altijd leeg. Iets wat op de andere dagen van de week ongeveer de helft van de tijd het geval is.

Deze analyse betreft een reguliere onderwijsweek en daarbij zijn de maanden juli en augustus niet meegenomen.

Figuur 6.3 Bezettingsgraden onderwijstijd per accommodatie in reguliere week

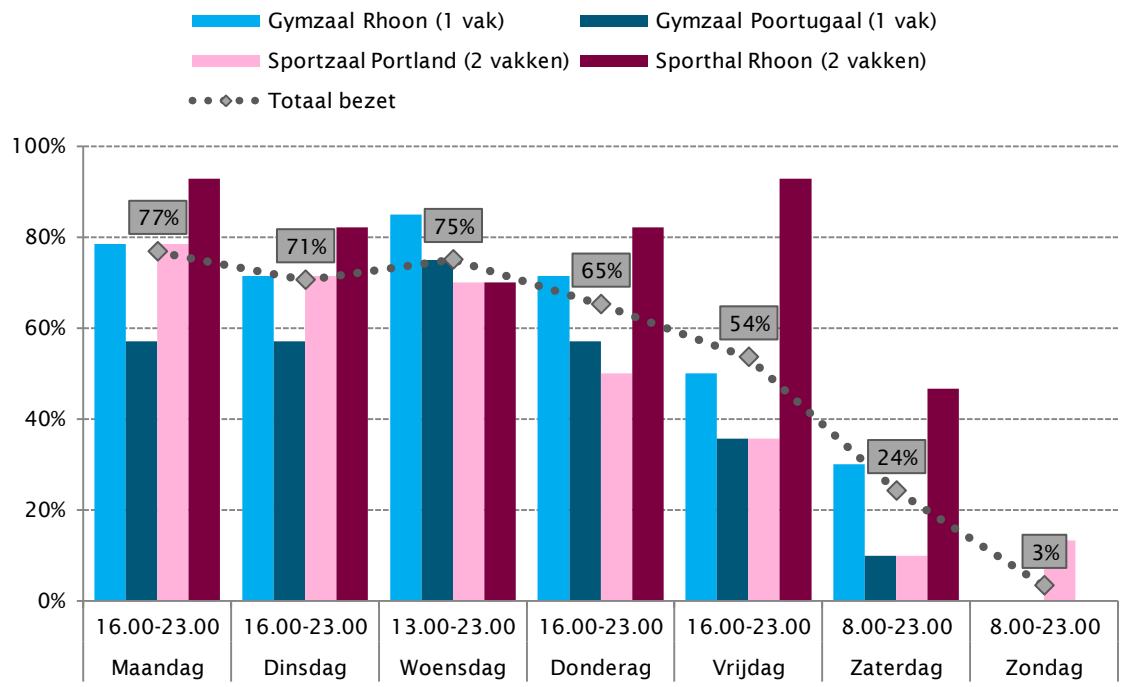

De periode dat verenigingen gebruik maken van gymzalen, sportzalen en sporthallen ligt buiten de onderwijsuren. Elke dag van 16.00 uur tot 23.00 uur hebben verenigingen de mogelijkheid om de accommodatie te huren. Dit gebeurt voornamelijk op de eerste drie dagen van de week. Op donderdag en vrijdag worden de binnensportaccommodaties minder gebruikt en in het weekend staan de accommodaties grote delen van de tijd leeg.

Alleen sporthal Rhoon is een uitzondering op deze trend. Deze sporthal heeft op donderdag en vrijdag een veel hogere bezetting dan andere accommodaties. Ook wordt deze hal op zaterdag bijna de helft van de verhuurbare tijd gebruikt.

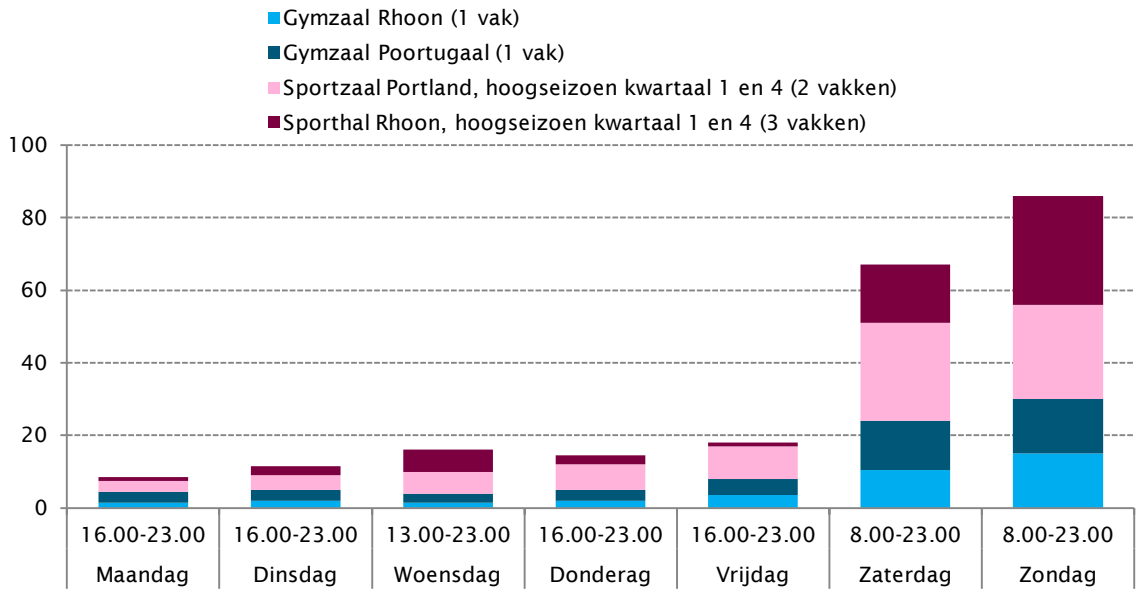
NB: deze analyse betreft een reguliere week in het hoogseizoen (kwartaal 1 en 4). Gedurende kwartaal 2 en 3 wordt door verenigingen in sporthal Rhoon alleen op woensdag en vrijdag gehuurd en ook in sportzaal Portland valt de verhuur op maandag en dinsdag in zijn geheel weg.

Figuur 6.4 Bezettingsgraden verenigingstijd per accommodatie in reguliere week (hoogseizoen, kwartaal 1 en 4)

Door de bezettingsgraad in het licht van de totale capaciteit te bezien, stellen we de ongebruikte capaciteit van sportaccommodaties vast (figuur 6.5). Op maandag tot en met vrijdag is voor binnensportverenigingen per dag nog ongeveer tien tot twintig uur vrij om te huren. In de weekenden loopt de overcapaciteit van alle accommodaties samen per dag op tot boven de 60 (zaterdag) en 80 (zondag) uur. Dit betreft de vrije capaciteit per verhuurbaar deel (omvang gymzaal). In werkelijkheid staan de vier accommodaties per weekend overdag tussen 8.00 en 23.00 uur samen 76,5 uur volledig leeg.

Figuur 6.5 Vrije capaciteit per dag van de week in de gemeente Albrandswaard, in onverhuurde vakken per uur

6.4 Toekomstperspectief

Omdat het totaal aantal inwoners van 6 jaar en ouder in Albrandswaard in de periode tot en met 2030 slechts licht toeneemt, blijft ook de behoefte aan sporthallen nagenoeg gelijk, als wordt uitgegaan van de draagvlakcijfers. Uit tabel 6.4 blijkt dat de situatie tot en met 2020 onveranderd blijft ten opzichte van 2015. Er blijft een evenwichtssituatie in de minimumvariant en een tekort van één sporthal in de maximumvariant. Tot en met 2030 gaat er echter wel wat veranderen. Dan verandert de evenwichtssituatie in de minimumvariant in een tekort van één sporthal. Het tekort van één sporthal in de maximumvariant blijft. Ook hier geldt dat overschotten groter dan 0,75 en tekorten groter dan 0,25 naar boven zijn afgerond.

Tabel 6.4 Vraag-aanbodanalyse tot en met 2030 op basis van draagvlakcijfers

	2020		2030	
	Min.	Max.	Min.	Max.
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000	20.000	15.000
Aantal inwoners*	24.580		25.340	
Benodigd aantal sporthallen	1,2	1,6	1,3	1,7
Toekomstig aanbod	1		1	
Overschot (+)/tekort (-)	-0,2	-0,6	-0,3	-0,7
Overschot (+)/tekort (-) (afgerond)	=	-1	-1	-1

* Bevolking van 6 jaar en ouder

Demografische verschuivingen in de bevolkingssamenstelling

Nadeel van de toepassing van de draagvlakcijfers is dat deze cijfers geen rekening houden met demografische verschuivingen bij een licht stijgende bevolking, zoals in Albrandswaard het geval is. Het aantal 55-plussers in Albrandswaard neemt sterk toe (+14% in 2020 en +35% in 2030) en het aantal 6-17-jarigen neemt af (-3% in 2020 en -7% in 2030). Daarnaast neemt ook het aantal basisschoolleerlingen af van 2.600 in 2015 naar 2.300 in 2020 (-11%) en 2.000 in 2030 (-24%).

Tabel 6.5 Prognose aantal basisschoolleerlingen (4 t/m 12 jaar) in de gemeente Albrandswaard, tot en met 2030

	2015	2020	2030
Aantal leerlingen	2.600	2.300	2.000
+/- in % t.o.v. 2015		-11	-24

Bron: Prognose basisscholen gemeente Albrandswaard, Postmus Advies (2015)

Een afnemend aantal basisschoolleerlingen betekent een afname in de behoefte aan binnensportruimte vanuit het basisonderwijs. Omdat het aandeel en aantal 55-plussers in Albrandswaard toeneemt, en deze groep een lager gebruik kent van de binnensportruimte dan de jongere generatie, gaat naar alle waarschijnlijkheid de behoefte aan binnensportruimte in de gemeente Albrandswaard (sterk) afnemen. Deze ontwikkelingen in overweging nemende, ligt het meer voor de hand uit te gaan van de minimumvariant. Volgens de minimumvariant gaat er tussen 2020 en 2030 een tekort van één sporthal ontstaan. Omdat dit tekort ontstaat door toenemende bevolkingsaantallen, maar verschuivingen in de bevolkingssamenstelling op een andere ontwikkeling wijzen, dient dit tekort door de gemeente Albrandswaard in perspectief te worden geplaatst. Deze ontwikkeling beschrijft een situatie waarin uitbreiding van de capaciteit niet nodig is.

6.5 Aansluiting sportbeleid

Het huidige aanbod van binnensportaccommodaties biedt nu en in de toekomst zowel de scholen als sportende inwoners van Albrandswaard voldoende ruimte. De huidige situatie voorziet in de wettelijke verplichting van gemeenten om binnen 1,5 kilometer (hemelsbreed) van iedere basisschool ruimte voor gymnastiekonderwijs te bieden. Daarmee sluit het aan op het bestaande sportbeleid.

In de RIB van 7 april 2015 zijn vier scenario's doorgerekend voor de configuratie van de binnensportaccommodaties. Scenario C (behoud en renovatie van huidig aanbod) wordt daar beschreven als 'financieel gezien het meest gunstig'. Op basis van de ramingen uit dit hoofdstuk zou dit scenario ook voldoen aan de behoeften vanuit onderwijs en de sport en daarnaast ook voldoende ruimte bieden voor integrale samenwerking en inzet binnen het bredere sociale domein.

6.6 Financiële consequenties

Bij een gelijkblijvende situatie blijven de exploitatielasten nagenoeg gelijk. Bij renovatie of vervanging zullen voornamelijk de kapitaallasten pieken. Wanneer extra capaciteit - bijvoorbeeld in de vorm van een extra sportzaal – wordt gebouwd dan stijgen wel de lasten, maar zullen de baten niet in dezelfde mate mee stijgen omdat er volgens de ramingen uit dit hoofdstuk geen extra behoefte aan sportruimte is.

De baten uit onderwijs zullen door de afnemende behoefte wellicht teruglopen. Deze worden mogelijk gecompenseerd door de baten uit verhuur aan sportende gebruikers (verenigingen of andere derden) vanwege de groei van de bevolking.

6.7 Samenvatting

5) Wat is de ontwikkeling van de behoefte aan binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties in Albrandswaard, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen en trends in de sport, voor de komende 15 jaar? [binnensport]

Het huidige aanbod aan binnensportaccommodaties voldoet aan de vraag vanuit onderwijs en de sportende bevolking. Voor de binnensportcapaciteiten in de toekomst is door de terugloop van de onderwijsbehoefte en de 41 procent bezetting van de huidige sporthal geen reden om uit te breiden met een sporthal.

6) Wat betekent dit voor de kosten en dekkingspercentages van de sportaccommodaties in Albrandswaard? [binnensport]

De exploitatielasten blijven bij behoud van het huidige aanbod nagenoeg gelijk. Bij renovatie of vervanging zullen voornamelijk de kapitaallasten pieken. Vergroting van de capaciteit zal tot gevolg hebben dat de dekkingspercentages lager uitkomen omdat er onvoldoende vraag naar is. De baten uit verhuur blijven naar verwachting gelijk omdat een licht afnemende behoefte vanuit de scholen wordt gecompenseerd door een lichte toename van de sportende bevolking.

7. Ruimte voor buitensport

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de ruimtebehoefte voor de buitensporten voetbal, tennis en korfbal. De huidige situatie qua aantal teams (voetbal en korfbal) en leden (tennis) is in vergelijking tot het aantal velden (voetbal en korfbal) en banen (tennis) in kaart gebracht. Op basis van de veranderende bevolkingssamenstelling en de bevolkingsgroei zijn de veranderingen in overschotten en tekorten weergegeven. Hiermee wordt in dit hoofdstuk antwoord gegeven op onderzoeksvraag 5 en 6:

5. *Wat is de ontwikkeling van de behoefte aan binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties in Albrandswaard, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen en trends in de sport, voor de komende 15 jaar?*

6. *Wat betekent dit voor de kosten en dekkingspercentages van de sportaccommodaties in Albrandswaard?*

Er is in de berekeningen niet gewerkt met de procentuele daling/stijging van het aantal leden bij de sportbonden, omdat deze laten zien dat er sprake is van een bevolkingsmatige trend in de afgelopen jaren of een te wisselvallig verloop om een goede trendlijn te construeren. Per sporttak (paragraaf 7.1 t/m 7.3) is gekozen voor de volgende opbouw: landelijk perspectief, normen en gebruik en gevolgen.

In paragraaf 7.4 wordt antwoord gegeven op de vraag wat dit betekent voor de kosten en dekkingspercentages van sportaccommodaties in Albrandswaard.

7.1 Voetbal

Landelijk perspectief

De KNVB laat een groei zien die redelijk strookt met de bevolkingsontwikkeling. Zie bijlage 2 voor een nadere toelichting en onderbouwing.

Normen

Voor de berekeningen van overschotten en tekorten voor de voetbalsport in Albrandswaard is één kunstgrasveld gelijkgesteld aan twee grasvelden (één wedstrijdveld en één trainingsveld) vanwege de hogere bespeelbaarheid. Eén natuurgrasveld is één normveld; één kunstgrasveld zijn twee normvelden. Deze normen zijn vastgesteld door NOC*NSF.

Oefenhoeken, trapveldjes en dergelijke worden buiten beschouwing gelaten. De geprognosticeerde ruimtebehoefte voor voetbal is, behalve op de uitgangssituatie qua velden en teams, gebaseerd op de gemeentelijke bevolkingsprognoses voor 2020 en 2030.

Gebruik

In Albrandswaard spelen volwassenen hun voetbalwedstrijden verspreid over zaterdag en zondag. Op basis van vastgestelde normen door het NOC*NSF wordt in de berekeningen uitgegaan van één trainingsveld per 17,5 normteams. Deze norm wordt mede gehanteerd vanwege het feit dat in Albrandswaard ook op zondag wordt gevoetbald, waardoor de mogelijkheid ontstaat om ook op vrijdagavond te trainen. (Teams die op zondag hun wedstrijden afwerken, kunnen op vrijdagavond

trainen; teams die op zaterdag wedstrijden spelen, kunnen niet op vrijdagavond trainen). De andere NOC*NSF-norm (één trainingsveld per 14 normteams) is voor gemeenten/sportparken/verenigingen waar (vrijwel) niet op zondag wordt gespeeld. Deze norm wordt in Albrandswaard dus niet gehanteerd.

In tabel 7.1 tot en met 7.4 is de uitgangssituatie voor de voetbalsport in Albrandswaard weergegeven. Dit is de actuele situatie op basis van het voetbalseizoen 2014/2015 en biedt een overzicht van het aantal velden (natuurgras- en kunstgrasvelden) en het aantal normvelden (wedstrijd- en trainingsvelden). In tabel 7.2 tot en met 7.4 staat per voetbalvereniging aangegeven over hoeveel senioren- en juniorenteams deze vereniging beschikt.

Deze uitgangssituatie vormt de basis voor de berekeningen van de overschotten en tekorten aan trainings- en wedstrijdvelden per voetbalvereniging in Albrandswaard. Voor elk van deze verenigingen is een berekening gemaakt van de behoefte en het aanbod van voetbalvelden. Daarnaast wordt de balans voor de gehele gemeente Albrandswaard opgemaakt.

Tabel 7.1 Voetbal in Albrandswaard per voetbalvereniging (velden), uitgangssituatie 2014/2015

		Natuurgras			
Sportpark	Voetbalvereniging	*Training*	*Wedstrijd*	Kunstgras	Totaal
De Polder	V.V. Oude Maas	1	2	1	4
	P.S.V. Poortugaal	1	2	1	4
De Omloop	V.V. Rhoon	0,5	3	0,5	4
	R.K.S.V. WCR	0,5	2	0,5	3
Totaal gemeente Albrandswaard		3	9	3	15

In totaal liggen in de gemeente Albrandswaard 12 natuurgrasvelden, waarvan 3 trainingsvelden en 9 wedstrijdvelden (tabel 7.1). Verder liggen er 3 kunstgrasvelden, waarmee het totaal aan voetbalvelden in Albrandswaard op 15 uitkomt. Voor de planning worden kunstgrasvelden dubbel meegeteld (als trainings- en wedstrijdveld). Hierdoor komt het totaal dat voor de planning wordt meegenomen op 18 normvelden, waarvan 12 wedstrijdvelden en 6 trainingsvelden.

In totaal zijn in Albrandswaard 31 seniorenteams op zaterdag actief en 9 seniorenteams op zondag (tabel 7.2). Deze situatie betrof het seizoen 2014/2015. In deze berekeningen is geen rekening gehouden met de mogelijk aanzuigende werking van de promotie van WCR en Oude Maas.

Tabel 7.2 Voetbal in Albrandswaard per sportpark (teamaantallen senioren), uitgangssituatie 2014/2015

Sportpark	Voetbalver.	Za	Za vet.	Tot. za	Zo	Zo vet.	Tot. zo
De Polder	V.V. Oude Maas	8	1	9	0	0	0
	P.S.V. Poortugaal	7	0	7	5	0	5
De Omloop	V.V. Rhoon	10	0	10	0	0	0
	R.K.S.V. WCR	5	0	0	4	0	4
Totaal gemeente Albrandswaard		30	1	31	9	0	9

In totaal zijn in Albrandswaard 27 juniorenteams op zaterdag actief, waarvan 26 jongensteams en 1 meisjesteam (tabel 7.3). Er zijn op zondag geen juniorenteams actief.

Tabel 7.3 (vervolg van tabel 7.2) Voetbal in Albrandswaard per sportpark (teamaantallen junioren), uitgangssituatie 2014/2015

		Juniorenteams zaterdag			
Sportpark	Voetbalver.	A	B	C	Tot.
De Polder	V.V. Oude Maas	2	2	4	8
	P.S.V. Poortugaal	3	2	6	11
De Omloop	V.V. Rhoon	1	2	4	7
	R.K.S.V. WCR	0	0	1	0
Totaal gemeente Albrandswaard		6	6	15	27

Er zijn in Albrandswaard 73 pupillenteams die op zaterdag spelen (tabel 7.4). Het totaal aantal teams van de voetbalverenigingen in Albrandswaard dat in het weekeinde (op zaterdag en zondag) actief is, komt daarmee op 140.

Tabel 7.4 (vervolg van tabel 7.2) Voetbal in Albrandswaard per sportpark (teamaantallen pupillen, overig en totaal), uitgangssituatie 2014/2015

Sportpark	Voetbalvereniging	Aantal pupillenteams zaterdag				Overig	Totaal
		D	E	F	Mini	G	
De Polder	V.V. Oude Maas	3	4	5	2	0	14
	P.S.V. Poortugaal	7	10	8	0	0	25
De Omloop	V.V. Rhoon	6	13	9	2	0	30
	R.K.S.V. WCR	0	2	2	0	0	4
Totaal gemeente Albrandswaard		16	29	24	4	0	73

Behoefteberekening in de huidige situatie

De eerste behoefteberekening van het aantal velden is gedaan voor de huidige situatie. Verderop in deze paragraaf wordt de behoefteberekening tot en met 2030 uitgevoerd, op basis van bevolkingsprognoses op gemeentelijk niveau.

In de huidige situatie zijn er in Albrandswaard 140 teams, die zorgen voor een behoefte van 12 wedstrijd- en 6 trainingsvelden (tabel 7.5). Afgezet tegen het aanbod (12 wedstrijd- en 6 trainingsvelden) is er momenteel een evenwichtssituatie.
Op sportpark De Polder heeft voetbalvereniging Oude Maas een overschot van één trainingsveld. Daarentegen heeft P.S.V. Poortugaal, de andere voetbalvereniging op De Polder, een tekort van één wedstrijdveld. Op sportparkniveau is er dus een evenwichtssituatie in totaal aantal velden.
Op sportpark De Omloop heeft R.K.S.V. WCR een overschot van 1,5 wedstrijdveld. V.V. Rhoon, de andere voetbalvereniging op De Omloop, heeft een tekort van een 1,5 trainingsveld, waardoor het totaal op sportparkniveau een evenwicht betekent.

Tabel 7.5 Behoefteberekening voetbal in Albrandswaard in 2014/2015

		Uitgangsgegevens				Tussenresultaten					Eindresultaten		
		Velden			Teams	Normteams			Behoefte		Overschot / tekort		
		Aanbod normvelden (kunstgras = wedstrijd- en trainingsveld)				Aantal normteams per weekend							
Sportpark	Voetbalvereniging	Wedstrijd	Training	Totaal	Aantal teams	Zaterdag	Zondag	Weekend	Wedstrijd velden	Trainings-velden	Wedstrijd-velden	Trainings-velden	Totaal
De Polder	V.V. Oude Maas	3,0	2,0	5,0	31	20,3	0,0	20,3	3,0	1,0	0,0	1,0	1,0
	P.S.V. Poortugaal	3,0	2,0	5,0	48	25,5	5,0	30,5	4,0	2,0	-1,0	0,0	-1,0
De Omloop	V.V. Rhoon	3,5	1,0	4,5	47	26,6	0,0	26,6	4,0	2,0	-0,5	-1,0	-1,5
	R.K.S.V. WCR	2,5	1,0	3,5	14	7,1	4,0	11,1	1,0	1,0	1,5	0,0	1,5
Totaal gemeente Albrandswaard		**12**	**6**	**18**	**140**	**80**	**9**	**89**	**12**	**6**	**0**	**0**	**0**

Toekomstperspectief

De behoefteberekening van het aantal velden voor in de toekomst geschiedt op basis van de gemeentelijke bevolkingsprognose. In 2020 zijn er naar verwachting 134 teams in Albrandswaard, die zorgen voor een behoefte van 12 wedstrijdvelden en 6 trainingsvelden (tabel 7.6). Dit is een gelijkblijvende behoefte ten opzichte van 2014/2015. Afgezet tegen het aanbod (12 wedstrijdvelden en 6 trainingsvelden) blijft er in 2020 een evenwicht bestaan.
Tot en met 2030 blijft dit evenwicht bestaan, ondanks het feit dat het aantal teams verder afneemt tot 132 teams (tabel 7.7).

Over de gehele periode van 2015 tot 2030 is sprake van een afname van 6 procent in het aantal teams. Deze afname is te klein om een verandering teweeg te brengen in de huidige evenwichtssituatie. Ook op sportpark- en verenigingsniveau verandert er niets in de tekorten en overschotten van het aantal velden.

Tabel 7.6 Behoefteberekening voetbal in Albrandswaard in 2020, op basis van gemeentelijke bevolkingsprognoses

		Uitgangsgegevens				Tussenresultaten					Eindresultaten		
		Velden			Teams	Normteams			Behoefte		Overschot / tekort		
		Aanbod normvelden (kunstgras = wedstrijd- en trainingsveld)				Aantal normteams per weekend							
Sportpark	Voetbalvereniging	Wedstrijd	Training	Totaal	Aantal teams	Zaterdag	Zondag	Weekend	Wedstrijd velden	Trainings-velden	Wedstrijd-velden	Trainings-velden	Totaal
De Polder	V.V. Oude Maas	3,0	2,0	5,0	30	19,7	0,0	19,7	3,0	1,0	0,0	1,0	1,0
	P.S.V. Poortugaal	3,0	2,0	5,0	46	24,7	4,9	29,6	4,0	2,0	-1,0	0,0	-1,0
De Omloop	V.V. Rhoon	3,5	1,0	4,5	45	25,6	0,0	25,6	4,0	2,0	-0,5	-1,0	-1,5
	R.K.S.V. WCR	2,5	1,0	3,5	13	6,9	3,9	10,8	1,0	1,0	1,5	0,0	1,5
Totaal gemeente Albrandswaard		**12**	**6**	**18**	**134**	**77**	**9**	**86**	**12**	**6**	**0**	**0**	**0**

Tabel 7.7 Behoefteberekening voetbal in Albrandswaard in 2030, op basis van gemeentelijke bevolkingsprognoses

		Uitgangsgegevens				Tussenresultaten					Eindresultaten		
		Velden			Teams	Normteams			Behoefte		Overschot / tekort		
		Aanbod normvelden (kunstgras = wedstrijd- en trainingsveld)				Aantal normteams per weekend							
Sportpark	Voetbalvereniging	Wedstrijd	Training	Totaal	Aantal teams	Zaterdag	Zondag	Weekend	Wedstrijd velden	Trainings-velden	Wedstrijd-velden	Trainings-velden	Totaal
De Polder	V.V. Oude Maas	3,0	2,0	5,0	29	18,6	0,0	18,6	3,0	1,0	0,0	1,0	1,0
	P.S.V. Poortugaal	3,0	2,0	5,0	45	23,7	4,6	28,3	4,0	2,0	-1,0	0,0	-1,0
De Omloop	V.V. Rhoon	3,5	1,0	4,5	45	24,9	0,0	24,9	4,0	2,0	-0,5	-1,0	-1,5
	R.K.S.V. WCR	2,5	1,0	3,5	13	6,6	3,7	10,3	1,0	1,0	1,5	0,0	1,5
Totaal gemeente Albrandswaard		**12**	**6**	**18**	**132**	**74**	**8**	**82**	**12**	**6**	**0**	**0**	**0**

7.2 Tennis

Landelijk perspectief

Voor de sporttak tennis geldt landelijk een dalende trend in het aantal leden. Deze ontwikkelingen bieden een kader waarin huidige tekorten en overschotten in Albrandswaard kunnen worden geïnterpreteerd. Zie bijlage 2 voor een verdere toelichting en verdieping.

Normen

Voor de berekening van de benodigde ruimte voor de tennissport is gebruikgemaakt van de ledenaantallen van de tennisverenigingen in Albrandswaard, zoals die per 30 september 2014 bekend waren bij de Nederlandse tennisbond (KNLTB). Deze ledenaantallen zijn afgezet tegen de huidige (2015) en toekomstige (2020 en 2030) bevolkingscijfers, het aantal banen en de bespelingsnormen zoals opgesteld door het NOC*NSF. Alle tennisbanen in Albrandswaard zijn verlicht. Daarom wordt de bespelingnorm van 70 senior- of 90 juniorleden per baan gehanteerd. De exacte norm verschilt dus per tennisvereniging, afhankelijk van de verhouding senior-/juniorleden. Deze verhouding is in de berekeningen per vereniging meegenomen. In deze berekeningen zijn de indoorbanen in Albrandswaard buiten beschouwing gelaten.

De bespelingsnormen zoals die zijn vastgesteld en zoals die hier worden gehanteerd, houden geen rekening met de soort toplaag waarop wordt getennist. Op een gravelbaan kan normaal gesproken minder weken per jaar worden getennist dan op zogenoemde allweatherbanen, met een soort toplaag die is samengesteld op basis van zandkunstgras. Daarnaast kan op allweatherbanen ook vrijwel direct na regenval worden gespeeld, in tegenstelling tot gravelbanen. Hierdoor geldt dat de allweatherbanen meer gebruiksuren per jaar kennen en hiermee een grotere bespeelcapaciteit dan gravelbanen.

Gebruik en toekomstperspectief

Er zijn in de gemeente Albrandswaard twee tennisverenigingen actief die in totaal 1088 leden hebben (tabel 7.8). Er is een aanbod van 15 banen. Dit komt neer op 73 leden per baan. Dit is ver boven het landelijk gemiddelde van 60 leden per baan en ook ver boven het gemiddelde in het KNLTB-district Rotterdam (56 leden per baan). Wel sluit het aantal leden per baan aan bij de richtlijn die de KNLTB hanteert van tussen de 70 en 90 leden per verlichte baan. De verwachting is dat op basis van de bevolkingsprognosemethode het aantal leden per baan stijgt tot 76 leden per baan in 2030.
Volgens diezelfde bevolkingsprognosemethode verandert het overschot van één tennisbaan dat nu op gemeenteniveau tussen het aanbod en de vraag bestaat, in een tekort van één tennisbaan in 2020 en 2030.

L.T.C. Rhoon heeft in de huidige situatie een onafgerond overschot in banen van 0,9, wat afgerond neerkomt op een overschot van één baan. Dit overschot daalt naar 0,7 in 2020 en 0,4 in 2030, wat beide neerkomt op een evenwichtssituatie in aantal banen. Overschotten worden pas bij 0,75 naar boven afgerond. T.V. Poortugaal heeft in de huidige situatie een evenwichtssituatie in banen (onafgerond tekort van 0,2). Dit verandert in 2020 naar een tekort van 0,3 en in 2030 naar een tekort van 0,4, wat beide neerkomt op een tekort van één tennisbaan. Tekorten worden bij 0,25 naar boven afgerond.

Waar de vraag naar ruimte voor voetbal afneemt, is op basis van de bevolkingsprognosemethode een toenemende vraag naar tennis tot en met 2030. De verklaring hiervoor is dat de tennissport profiteert

van de ‘vergrijzende’ bevolking. In de berekeningen bij de voetbalsport wordt ervan uitgegaan dat de volwassen teams worden ingevuld door 18-35-jarigen en zijn de spelers in veteranenteams hoogstens 55 jaar. Daarentegen wordt er bij de tennissport van uitgegaan dat volwassen leden 18 jaar en ouder zijn, zonder daarbij een grens te trekken voor een maximale leeftijd. Tennis is een sport die populair is onder de ‘oudere’ bevolking, en gezien de stijging in het aantal 55-plussers in de gemeente Albrandswaard zal de tennissport naar verwachting in populariteit stijgen.

Tabel 7.8 Tennis in Albrandswaard tot en met 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Vereniging	Aantal leden*			Behoefte	Huidig aanbod	Resultaten	
	Senioren	Jeugd	Totaal	Banen	Banen	Overschot / tekort**	Afgerond
2015							
L.T.C. Rhoon	605	165	770	10,09	11	0,91	1
T.V. Poortugaal	252	66	318	4,17	4	-0,17	0
Totaal	**857**	**231**	**1088**	**14,27**	**15**	**0,73**	**1**
2020							
L.T.C. Rhoon	626	160	786	10,32	11	0,68	0
T.V. Poortugaal	261	64	325	4,27	4	-0,27	-1
Totaal	**887**	**224**	**1110**	**14,59**	**15**	**0,41**	**-1**
2030							
L.T.C. Rhoon	653	153	806	10,62	11	0,38	0
T.V. Poortugaal	272	61	333	4,39	4	-0,39	-1
Totaal	**926**	**214**	**1139**	**15,01**	**15**	**-0,01**	**-1**

* Overdag spelende senioren (dames, gepensioneerden) kennen dezelfde normen als de jeugd. Aangenomen is dat 20 procent van de senioren ook overdag kan spelen.

** Het afgeronde totaal van de overschotten/tekorten per tennisvereniging in Albrandswaard in 2015, 2020 en 2030 is een optelsom van de afgeronde overschotten/tekorten per tennisvereniging.

De afgelopen jaren is het ledental van de KNLTB sterk gedaald (zie ook bijlage 2). Hierdoor is landelijk gezien het aantal leden per baan gedaald van 66 leden per baan in 2009 tot de eerder genoemde 60 leden per baan in 2013. In het KNLTB-district Rotterdam daalde het aantal leden per baan van 62 naar de hiervoor genoemde 56 leden per baan.

De verwachtingen die zojuist zijn geschetst op basis van de bevolkingsprognosemethode dienen dan ook in het perspectief van de dalende ledentallen bij de KNLTB te worden gezien. Dit betekent dat het kleine tekort bij T.V. Poortugaal dat naar verwachting gaat ontstaan, en de verwachte evenwichtssituatie bij L.T.C. Rhoon, zich - met een continuering van de dalende ledentallen - gaat omzetten in een overschot aan tennisbanen.

7.3 Korfbal

Landelijk perspectief

Voor de onderzochte sporttak korfbal geldt landelijk een dalende trend in het aantal leden. Deze ontwikkelingen bieden een kader waarin huidige tekorten en overschotten in Albrandswaard kunnen worden geïnterpreteerd. Zie bijlage 2 voor een verdere toelichting en verdieping.

Normen

Voor de berekening van de benodigde ruimte voor korfbal is gebruikgemaakt van de teamaantallen van R.W.A., de enige korfbalvereniging in Albrandswaard. Deze zijn afgezet tegen de huidige en toekomstige bevolkingscijfers (voor 2020 en 2030) en de bespelingsnormen, zoals opgesteld door NOC*NSF. Omdat alle korfbalwedstrijden op zaterdag worden afgewerkt, en niet op zondag wordt gespeeld, wordt een planningsnorm van 10 teams per veld gehanteerd. (Wanneer een korfbalvereniging op zowel zaterdag als zondag actief is, is de planningsnorm 16 teams per veld.)

Gebruik en toekomstperspectief

R.W.A. heeft de beschikking over twee kunstgrasvelden op Sportcomplex Landweg en hebben daarmee in de huidige situatie en naar verwachting tot en met 2030 een tekort van één veld (tabellen 7.9 en 7.10). Op basis van de behoefte aan velden voor nu en in de toekomst zijn drie kunstgrasvelden nodig, en de huidige twee velden bieden ook bij afnemende behoefte niet genoeg ruimte. (De onafgeronde behoefte aan velden is namelijk 1,6 in 2015 en 2020 en 1,5 in 2030.)

De vraag is echter wel in hoeverre R.W.A. in de komende jaren het ledental stabiel of conform de bevolkingsontwikkeling houdt, want de korfbalbond KNKV daalde van 101.000 lidmaatschappen in 2010 tot 92.000 lidmaatschappen in 2013. Gezien deze daling bij de korfbalbond is een sterkere afname in het aantal teams bij R.W.A. te verwachten dan nu op basis van de bevolkingsprognosemethode wordt verwacht.

Tabel 7.9 Korfbal in Albrandswaard tot en met 2030 volgens bevolkingsprognosemethode (aantal teams)

Jaar	Vereniging	Senioren	Junioren A	Junioren B	Junioren CD	Junioren EF	Totaal
2015	R.W.A.	8	3	3	3	4	21
2020	R.W.A.	7,8	3,0	3,0	2,8	3,7	20,3
2030	R.W.A.	7,4	2,6	2,6	2,9	3,9	19,3

Tabel 7.10 (vervolg van tabel 7.9) Korfbal in Albrandswaard tot en met 2030 volgens bevolkingsprognosemethode (behoefte aan velden en resultaten)

Jaar	Onafgeronde behoefte	Afgeronde behoefte	Aanbod kunstgrasvelden	Overschot/ tekort
2015	2,5	3	2	-1
2020	2,4	3	2	-1
2030	2,3	3	2	-1

7.4 Financiële consequenties

De huidige capaciteit voor voetbal voldoet op dit moment aan de behoefte. Los van de Meerjaren Onderhoudsprogramma's (MOP) die al op de begroting te vinden zijn zal hier voor de gemeente Albrandswaard op financieel gebied weinig aan veranderen.

Met tennis- en korfbalaccommodaties heeft de gemeente Albrandswaard geen financiële relatie. De betreffende verenigingen exploiteren hun eigen velden/banen en accommodaties.

7.5 Samenvatting

5) Wat is de ontwikkeling van de behoefte aan binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties in Albrandswaard, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen en trends in de sport, voor de komende 15 jaar? [buitensport]

- Voor tennis geldt dat in de toekomst mogelijk een klein tekort ontstaat door de vergrijzende bevolking - en dus een toenemende 'tennisbevolking'.
- Voor voetbal bestaat op dit moment een evenwichtssituatie die tot en met 2030 in stand blijft.
- Voor korfbal geldt dat in de huidige situatie een klein tekort is dat tot en met 2030 voorzichtig afneemt.

6) Wat betekent dit voor de kosten en dekkingspercentages van de sportaccommodaties in Albrandswaard? [buitensport]

De vergroting van de capaciteit zit in de sporttakken waar de gemeente Albrandwaard geen financiële relatie mee heeft: tennis en korfbal. Als er niets aan dit uitgangspunt verandert dan heeft de groeiende behoefte aan korfbal- en tenniscapaciteit geen financiële gevolgen voor de gemeente Albrandswaard.

De gelijkblijvende behoefte en capaciteit voor voetbal en korfbal voorspellen dat de kosten gelijk blijven omdat deze grotendeel besloten liggen in de bestaande MOP's. Daarnaast blijft de bestaande behoefte ook in stand. Dit houdt in dat mag worden uitgegaan - mits de tarieven jaarlijks geïndexeerd blijven - van gelijkblijvende dekkingspercentages tot en met 2030. Mogelijk kan de dekkingsgraad zelfs worden verhoogd wanneer op termijn één veld overcapaciteit wordt afgestoten.

Documenten gebruikt bij analyse

- Raadsvoorstel Clusterlocatie Delta/Sportpark Albrandswaard, als uitwerking van het voorkeursscenario voor drie clusterlocaties sport- en ontspanningsaccommodaties (22-7-2014)
- Subsidieaanvraag VV Rhoon (13-5-2011)
- RIB 154698: Sport- en ontspanningaccommodaties (12-3-2015)
- RIB 158494: Schriftelijke vragen van de NAP over de Sportfaciliteiten (24-3-2015)
- Reactie NAP op RIB 158494
- Interpellatie-verzoek PvdA (5-4-2015)
- Reactie college op reactie NAP op RIB 158494 (14-4-2015)
- Adresgegevens en eigenschappen sportparken De Polder (7-4-2015)
- Notitie sport en bewegen 2010-2014 (12-2009)
- Toekomstvisie Albrandswaard 2025 (2-4-2012)
- Structuurvisie Albrandswaard
- Bevolkingsopbouw Albrandswaard 2011-2040 (CBS)
- Leeftijdopbouw per wijk 1-1-2015 (CBS)
- Prognoses basisscholen gemeente Albrandswaard (4-2015)
- Exploitatierekening sport werkelijk 2014
- Exploitatierekening sport begroot 2015
- Afschrijvingstabel Albrandswaard 2007
- Verhuurschema's binnensport naar kwartaal 2014
- RIB 68988: Binnenzwembad Albrandswaard (23 juli 2014)

Bijlagen 1 - Adresgegevens

In tabel B1.1 staan de adresgegevens van de onderwijsinstellingen en binnensportaccommodaties in de gemeente Albrandswaard, ten behoeve van de afstandsanalyse.

Tabel B1.1 Adresgegevens onderwijsinstellingen en binnensportaccommodaties in de gemeente Albrandswaard

Naam	Adres	Postcode
Onderwijsinstellingen		
Don Bosco	Havendam 4	3161 XB
Julianaschool	Sportlaan 1	3161 TS
Valckesteijn, Zuid	Emmastraat 46	3171 AH
Valckesteijn, Noord	Jan van Almondestraat 89	3176 VA
De Parel, Zuid	Sleedoorn 40	3171 PN
De Parel, Noord	Jan van Almondestraat 91	3176 VA
OBS Rhoon, De Overkant	Hovenier 2	3161 LG
OBS Rhoon, Portland	De Beurs 35	3162 WB
Julianaschool	Julianastraat 6	3161 AK
Grote Reis, De Beurs	De Beurs 33	3162 WB
Grote Reis, Binnengracht	Binnengracht 2	3162 WD
Het Lichtpunt	Binnengracht 4	3162 WD
OBS Rhoon, Binnengracht	Binnengracht 6	3162 WD
Binnensportaccommodaties		
Sporthal Rhoon	Stationsstraat 1a	3161 GH
Sportzaal Portland	De Beurs 41	3162 WB
Gymzaal Poortugaal	Albrandswaardseweg 18	3171 AC
Gymzaal Rhoon	Sportlaan 1	3161 TS

Bijlagen 2 - Landelijke ontwikkeling sportdeelname

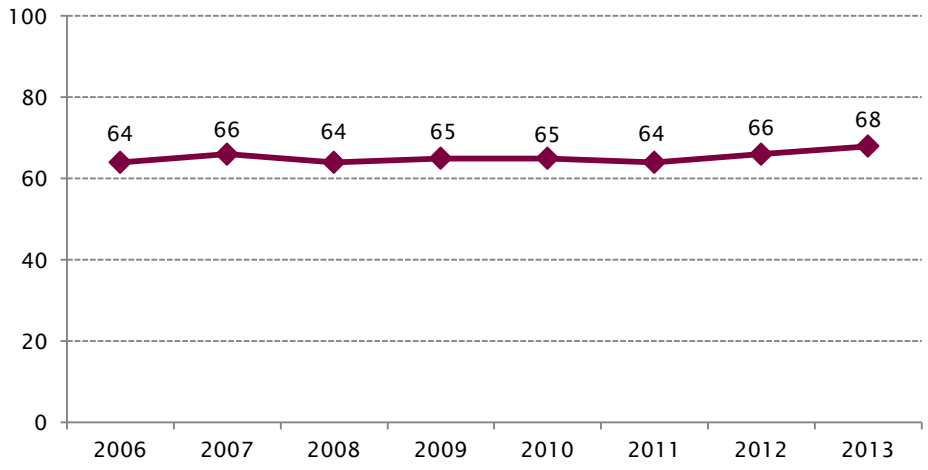
In deze bijlage beschrijven we landelijke ontwikkelingen op het gebied van sport. Doel is een kader te schetsen voor de ontwikkelingen in de gemeente Albrandswaard. In paragraaf B2.1 komen de landelijke sportdeelnamecijfers aan bod. Deze dienen als achtergrond bij dit onderzoek. In paragraaf B2.2 beschrijven we de ontwikkelingen in de ledentallen van de sportbonden voor de buitensporten (voetbal, tennis en korfbal). Ook kijken we naar het totaal aantal lidmaatschappen. Het gaat hier om lidmaatschappen bij verenigingen die zijn aangesloten bij de overkoepelende organisatie NOC*NSF. NOC*NSF verklaart veranderingen in de ledentallen, vooral bij de tennisbond KNLTB, deels door de aanpassingen die zijn gedaan in systeem en registratie. Om die reden zijn er volgens NOC*NSF bij enkele bonden in werkelijkheid meer leden dan nu in beeld zijn gebracht. De landelijke ontwikkelingen die in dit hoofdstuk zijn beschreven dienen in het achterhoofd te worden gehouden bij de gemeentelijke ontwikkelingen voor de binnen- en buitensport die in de volgende hoofdstukken aan bod komen.

B2.1 Landelijke sportdeelname

Voor het in beeld brengen van de sportdeelname wordt in Nederland veelal gebruikgemaakt van de Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO) (zie www.sportdeelname.nl). Ook in het onderzoek Ongevallen en Bewegen in Nederland (OBiN), waarvan hier de cijfers worden gepresenteerd, wordt gebruikgemaakt van de RSO. Het biedt onder andere inzicht in de sportfrequentie en het sporten in verenigingsverband.

In beleidsdocumenten wordt uitgegaan van een ondergrens van een sportdeelname van 12 keer per jaar om iemand als sporter te beschouwen (zie www.sportdeelname.nl). Om die reden gaan we in het navolgende bij het presenteren van de sportdeelname uit van diezelfde ondergrens. Op basis van deze ondergrens is de landelijke sportdeelname al jarenlang vrij stabiel, al is er in de laatste jaren sprake van een lichte stijging (figuur B2.1). De toekomst moet uitwijzen of dit een trendmatige ontwikkeling is. De constatering over een langere periode (2006-2013) is dat ongeveer twee derde van de bevolking van 6 tot en met 79 jaar minimaal twaalf keer per jaar sport.

Figuur B2.1 Sportdeelname (minimaal twaalf keer per jaar) in Nederland, bevolking van 6-79 jaar, 2006-2013 (in procenten)

Bron: OBiN 2006-2013, bewerking Mulier Instituut

Het percentage van de Nederlandse bevolking van 6-79 jaar dat lid is van een sportvereniging, is in de periode 2006-2013 gedaald van 33 procent tot 30 procent (figuur B2.2). Het kan worden gesteld dat bijna een derde van de bevolking lid is van een sportvereniging. Als we de twee figuren vergelijken, kunnen we concluderen dat in grote lijnen een derde van de bevolking in verenigingsverband sport, een derde niet in verenigingsverband sport en een derde niet sport.

Figuur B2.2 Percentage van de Nederlandse bevolking van 6-79 jaar dat lid is van een sportvereniging, 2006-2013

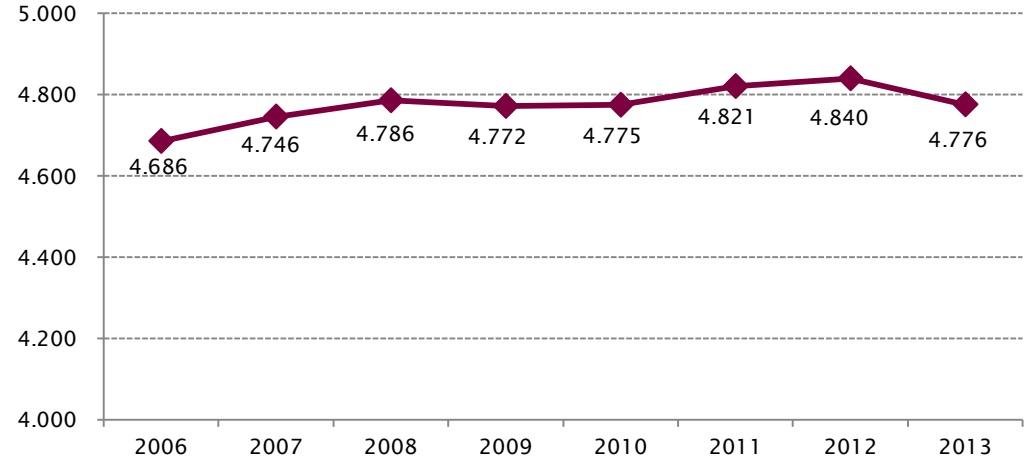

Bron: OBiN 2006-2013, bewerking Mulier Instituut

B2.2 Ledentallen van sportbonden

Het totaal aantal lidmaatschappen bij alle sportbonden in Nederland is in de periode 2006-2012 gestegen tot 4.840.000. In 2013 daarentegen was er sprake van een afname tot 4.776.000 lidmaatschappen (figuur B2.3). Deze daling houdt mede verband met de daling van het aantal lidmaatschappen bij de tennis- en korfbalbond.

Figuur B2.3 Totaal aantal lidmaatschappen bij sportbonden, 2006-2013, aantallen x 1000

Bron: NOC*NSF 2006-2013, bewerking Mulier Instituut

Voetbal

In de periode 2006-2013 heeft de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) te maken gehad met een constante lichte groei tot 1.214.000 lidmaatschappen in 2013 (figuur B2.4). Deze groei is met name te danken aan de toenemende populariteit van het meisjesvoetbal.

Figuur B2.4 Aantal lidmaatschappen bij de voetbalbond KNVB, 2006-2013, aantallen x 1000

Bron: NOC*NSF 2006-2013, bewerking Mulier Instituut

Tennis

De grootste daling binnen de sportbonden tekent zich af bij de Koninklijke Lawn Tennisbond (KNLTB). In 2009 waren er nog 725.000 lidmaatschappen en in 2013 daalde dit tot 626.000 (figuur B2.5). De cijfers voor 2014, die nog niet officieel door NOC*NSF zijn gepubliceerd, wijzen op een continuering van de daling. Deze ontwikkeling nemen we mee in de beschrijving van de tennissituatie in Albrandswaard.

Figuur B2.5 Aantal lidmaatschappen bij de tennisbond KNLTB, 2006-2013, aantallen x 1000

Bron: NOC*NSF 2006-2013, bewerking Mulier Instituut

Korfbal

Net als de KNLTB heeft ook het Koninklijke Nederlandse Korfbalverbond (KNKV) in de afgelopen jaren te maken met een daling van het aantal lidmaatschappen. In 2010 had de KNKV nog 101.000 lidmaatschappen. Dat aantal is in 2013 geslonken tot 92.000 lidmaatschappen (figuur B2.6). Deze ontwikkeling komt ter sprake bij de prognose van de ruimte voor de korfbalsport in Albrandswaard.

Figuur B2.6 Aantal lidmaatschappen bij de korfbalbond KNKV, 2006-2013, aantallen x 1000

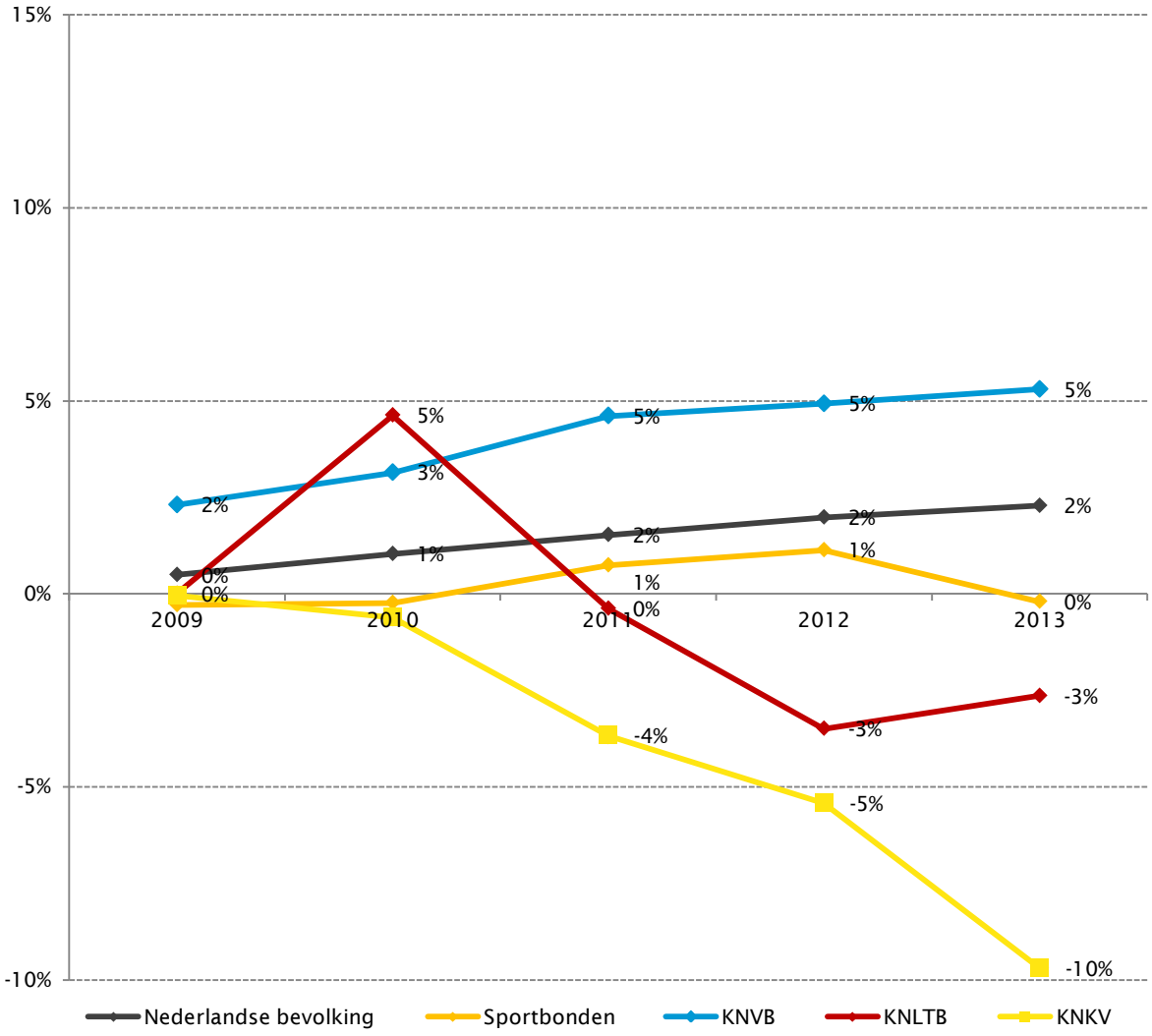

Bron: NOC*NSF 2006-2013, bewerking Mulier Instituut

De ontwikkelingen in de aantallen lidmaatschappen op landelijk niveau zijn in figuur 2.7 nogmaals weergegeven, maar dan in een procentuele groei/afname in de periode 2008 tot en met 2013. Hierbij is het jaar 2008 als uitgangsjaar genomen, de procentuele verandering is ten opzichte van 2008. Ter vergelijking is ook de ontwikkeling van de Nederlandse bevolking in de periode 2008-2013 weergegeven.

Uit deze figuur (figuur B2.7) blijkt dat de negatieve uitschieters de tennisbond KNLTB en de korfbalbond KNKV zijn.

Figuur B2.7 Ontwikkeling lidmaatschappen bij sportbonden in het algemeen, KNVB, KNLTB en KNKV in de periode 2008-2013 (met 2008 als uitgangsjaar), afgezet tegen de ontwikkeling van de Nederlandse bevolking in diezelfde periode

Bestuurlijke reactie

Gemeente Albrandswaard

Aan De Rekenkamercommissie Albrandswaard

Datum 1 september 2015
Betreft Onderzoek Rekenkamercommissie 'Sportaccommodaties Albrandswaard'
Contactpersoon F. de Pijper
Doorkiesnummer 010-5061143
Email f.d.pijper@bar-organisatie.nl
Bijlage(n) -
Ons kenmerk 1000056/1000139
Uw kenmerk
CC

Hofhoek 5
3176 PD Poortugaal
Postbus 1000
3160 GA Rhoon
Telefoon 010 506 11 11
Fax 010 501 81 80
www.albrandswaard.nl
Bankrekeningnummer
BNG 28.50.20.420

Openingstijden
Publiekzaken:
ma, di, do, vr.:
09.30 - 13.00 uur
woensdag:
13.00 - 16.30 uur
17.30 - 20.00 uur
zaterdag:
09.30 - 11.30 uur

Kantoor ma t/m vr:
09.00 - 16.30 uur
(alleen volgens afspraak)

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Op 14 augustus jl. hebben wij het onderzoeksrapport van de Rekenkamercommissie 'Sportaccommodaties Albrandswaard' ontvangen. Dank hiervoor.

Bestuurlijke wederhoor
Het Mulier Instituut heeft een gedegen onderzoek uitgevoerd. Daarbij heeft zij, onder andere, relevante beleidsnotities geanalyseerd, stukken van het college en de raad geraadpleegd. Ook zijn er, zowel ambtelijk als bestuurlijk, interviews afgenomen om eventuele lancunes en misinterpretaties te voorkomen van de gegevens.

Wij hebben het rapport met veel interesse tot ons genomen en complimenteren de Rekenkamercommissie voor het gedegen onderzoek dat het Mulier Instituut heeft uitgevoerd. Wij hebben het rapport voor bestuurlijke wederhoor in het college van 1 september jl. besproken. Via deze brief geven wij de bestuurlijke reactie van het college van Burgemeester en Wethouders weer.

Het onderzoek bevat veel informatie en uitgangspunten welke wij kunnen gebruiken bij het ontwikkelen van de nieuwe beleidsnotitie Sport en Bewegen. Wij zien de aanbevelingen als de 'fundering' waarop wij verder zullen gaan bouwen.

<u>Bestuurlijke aanbevelingen</u>
De Rekenkamercommissie heeft de volgende bestuurlijke aanbevelingen geformuleerd:

1. Actualiseer het beleidskader 2015-2020. Schenk hierbij nadrukkelijke aandacht voor meer SMART doelstellingen, behoud de huidige koppeling met het welzijnsbeleid en ruimtelijke ordening.

Reactie college:
Wij omarmen deze aanbeveling. Momenteel wordt gewerkt aan de bestuursopdracht voor het opstellen van de nieuwe beleidsnotitie Sport en Bewegen. Daarbij wordt ook de koppeling tussen het welzijnsbeleid, onderwijsbeleid, maatschappelijk vastgoed en ruimtelijke ordening geborgd.

2. Formuleer relevante kengetallen voor het sport(accommodatie)beleid die aansluiten bij de doelstellingen en ontwerpen van een tijdpad en/of planning van monitoring van deze kengetallen.

   Reactie college:
   Wij omarmen deze aanbeveling. Dit wordt meegenomen bij het opstellen van de nieuwe beleidsnotitie.

3. Voorzie de raad voortaan actief van informatie over de doelrealisatie en de doelmatige uitvoering van het sportbeleid, daar waar mogelijk met behulp van kengetallen.

   Reactie college:
   Wij omarmen deze aanbeveling. In de monitoring van de uitvoering van de nieuwe beleidsnotitie wordt dit opgenomen.

4. Bewerkstellig een politieke grondslag voor de tarieven. Het is raadzaam om in deze afweging eveneens marktconformiteit te betrekken en expertise op dit gebied vanuit de BAR.

   Reactie college:
   Wij omarmen het uitgangspunt van deze aanbeveling. Maar om een concrete uitspraak te doen hierover vinden wij nog te vroeg. Wij hebben behoefte aan meer informatie over marktconforme tarieven en wij willen onze verenigingen niet onnodig ongerust maken.

5. Bewerkstellig een politieke grondslag voor het onderscheid in exploitatievormen van diverse sporttakken. Daarbij wordt aanbevolen om bij de totstandkoming hiervan alle sportvormen (van verenigingen tot commercieel en van individueel tot teamsport) te beoordelen op de mate waarin zij (kunnen) bijdragen aan de beoogde beleidsdoelstellingen.

   Reactie college:
   Wij omarmen deze aanbeveling. Dit wordt meegenomen bij het opstellen van de nieuwe beleidsnotitie.

6. Voorzie de onderwijsinstellingen van informatie over de sportvoorziening die zij kunnen gebruiken, creëer in geval van knelpunten een optimale verhuursituatie voor verschillende partijen.

   Reactie college:
   Wij omarmen deze aanbeveling. In overleg met de huidige beheerder en de afdeling Accommodatiebeheer gaan wij na hoe wij dit proces kunnen verbeteren.

7. Herzie besluiten en/of voornemens ten aanzien van een tweede sporthal, met het oog op het ontbreken van een grondslag voor de veronderstelde additionele behoefte.

   Reactie college:
   Wij omarmen deze aanbeveling. De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2016 d.d. 7 juli jl. besloten om terug te komen op het besluit tot het bouwen van een tweede sporthal.

Tot slot willen wij een drietal zaken onder uw aandacht brengen.

- Er staat bijvoorbeeld in de rapportage dat RWA op Sportpark De Omloop is gevestigd (p.60), dat is niet correct.
- Wij missen (enkele) interviews met gebruikers van de accommodaties.
- Bij de conclusies wordt aangegeven dat er vraagtekens te zetten zijn bij de rechtvaardiging voor het wel ondersteunen van voetbal maar niet of in mindere mate van bijvoorbeeld tennis en korfbal. Deze conclusie willen wij nuanceren, omdat met deze verenigingen afspraken zijn gemaakt over privatisering en het uitvoeren van werkzaamheden in eigen beheer. Bij de voetbal is dat niet aan de orde. Dit neemt overigens niet weg dat wij na zullen gaan of de verschillen in ondersteuning van de binnen- en buitensport inderdaad vragen om rechtvaardiging.

Wij vertrouwen erop dat het Rekenkameronderzoek 'Sportaccommodaties Albrandswaard' én de nieuw op te stellen beleidsnotitie Sport en Bewegen bijdragen aan het welbevinden van onze (sportende) inwoners.

Met vriendelijke groet,
het college van de gemeente Albrandswaard,

de locosecretaris, de burgemeester,

Dick Mol drs. Hans-Christoph Wagner

Nawoord Rekenkamercommissie

Gemeente Albrandswaard
Rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie Albrandswaard heeft met genoegen kennis genomen van de bestuurlijke reactie op de conclusies en aanbevelingen van de RKC. Deze zijn geformuleerd op basis van de gedegen bevindingen van het Mulier instituut.

Het college van Albrandswaard geeft aan alle aanbevelingen te omarmen. De RKC vindt het een goede zaak dat het college in de bestuurlijke reactie aangeeft dat er wordt gewerkt aan een nieuwe brede beleidsnotitie Sport en Bewegen, en dat deze in eigen beheer wordt opgesteld. Het college geeft aan het sportbeleid met deze beleidsnotitie in een breder kader te zullen plaatsen, door het leggen van koppelingen met andere beleidsterreinen. De RKC onderstreept het belang hiervan. Sport en bewegen leiden tot positieve effecten op de gebieden welzijn, jeugdbeleid, sociale cohesie en onderwijs.

Het college geeft tot genoegen van de RKC aan in de beleidsnotitie ook relevante kengetallen op te zullen nemen, die het mogelijk maken om het behalen van doelstellingen en tijdpaden te monitoren. De informatiepositie van de gemeenteraad ten behoeve van de controlerende functie zal hiermee worden versterkt.

De RKC beveelt de gemeenteraad aan om over vervolgonderzoek naar het hanteren van marktconforme tarieven en verschillende exploitatievormen nadere afspraken te maken met het college. De RKC heeft begrip voor de voorzichtige benadering van deze onderwerpen maar acht het van belang dat er door de gemeenteraad van Albrandswaard bewuste keuzes worden gemaakt. Aan de historisch gegroeide tarieven en vormen van exploitatie ontbreken nu een expliciete politieke afweging en besluitvorming. Dit leidt tot verminderde transparantie en brengt risico's van indirecte subsidiëring en rechtsongelijkheid met zich mee.

Evenzo geldt het voorgaande voor mogelijke verschillen in de ondersteuning van binnen- en buitensport. De RKC beveelt de leden van de gemeenteraad aan om ook op dit punt nadere informatie aan het college te vragen om ook hierop tot een bewuste afweging te komen.

Voor het overige hebben de leden van de RKC met genoegen kennis genomen van de toezegging dat zal worden nagegaan hoe tot procesverbetering kan worden gekomen betreffende het informeren van de onderwijsinstellingen over het gebruik van sportvoorzieningen. Het raadsbesluit d.d. 7 juli 2015 om terug te komen op het bouwen van een tweede sporthal strookt met de bevindingen van de onderzoekers dat de noodzaak voor de bouw van een tweede sporthal niet is gebleken.

De overige door het college genoemde technische correcties zijn in het eindrapport verwerkt.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl